Dietegen

Gottfried Keller

Bibliotek 1800

Gottfried Keller

Dietegen

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Gottfried Keller: *Dietegen* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Gottfried Keller: *Dietegen* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Dietegen

På det nordlige affald af de høje og skove, som Seldwyla ligger syd for, blomstrede endnu mod slutningen af det femtende århundrede staden Ruechenstein i kølige skygger. Gråt og mørkt var det sammentrængte kompleks af mure og tårne, jævnt og uceremonielt var råd og borgerskab, men barskt og strengt tillige, og dets yndlingsbeskæftigelse bestod i udøvelse af deres nedarvede myndighed, i håndhævelse af lov og ret, mandat og forordning, i dom og fuldbyrden. Deres højeste stolthed var besiddelsen af et eget, stort og tykt blodreskript, som de i tidernes løb havde samlet sammen og afrundet af forskellige mindre blodretter, som de havde tilforhandlet sig af kejser og rige med en lignende iver og offervillighed, som andre stæder udviser, hvor det gælder deres samvittighedsfrihed eller jordiske gods.

På de fremspringende klippeterrasser rundt om byen knejsede galger, stejler og rettersteder af enhver tænkelig art, rådhuset var fuldt af jernlænker med halsjern, på tårnene hang der bure af jern, og på alle gadehjørner fandtes der drejemaskiner, hvori kvinderne blev drillet. Selv ved den mørkeblå flod, der skvulpede ved foden af staden, var der indrettet adskillige stationer, hvor misdædere blev druknet, hvad enten de nu blev kastet ud med sammenbundne fødder eller i sække, alt efter dommens finere distinktioner.

Ruechensteinerne var dog ingenlunde robuste og skrækindgydende skikkelser, som man skulle have formodet af deres tilbøjeligheder og levevis; det var tværtimod folk af et

højst almindeligt og filistrøst udsende med runde maver og tynde ben, kun at de gennemgående var forsynet med lange, gule næser, hvormed de året rundt besnusede og overfusede hinanden i skøn gensidighed. Ingen skulle have tiltroet disse vindtørre og uanselige knarke så stærke nerver, som der krævedes for idelig at kunne overvære alle disse pinlige rædselsscener. Men de bar deres pund skjult.

Og de udbredte deres retsorden over deres territorium som et ret, der altid grådigt venter på en fangst, og virkelig havde man intet steds så originale og besynderlige forbrydelser at straffe som i Ruechenstein. Deres opfindsomhed var ligefrem uudtømmelig, når det gjaldt at opfinde nye straffe, og syntes formelig at opfordre synderne til en ædel kappestrid; men når der alligevel indtrådte mangel på forbrydere, så var de ikke af den grund rådvilde, men fangede og straffede raskvæk lovovertrædere fra andre byer, og dén måtte have en god samvittighed, der ville tage sig for at rejse gennem deres territorium; for så snart de havde fået mindste nys om en forbrydelse, der var begået et sted lang pokker i vold, så fangede de straks den første den bedste landløber og spændte ham på pinebænken, indtil han bekendte, eller til det tilfældigt kom for dagen, at den formentlige forbrydelse slet ikke var blevet begået.

På grund af slige myndighedsovergreb befandt de sig i en stedsevarig konflikt med forbundet og med de andre jurisdiktioner, og måtte jævnligt tilrettevises. Til deres henrettelser, opbrændings- og drukningseksekutioner valgte de helst en dag med stille, mildt solskinsvejr, så at der altid foregik noget på smukke sommerdage. Den fjerne vandrer så da ikke

sjældent skarprettersværdet blinke dernede i den grå klippeby eller røgsøjlen, der hævede sig fra brændebålet, eller noget, der lignede spring af en skinnende fisk, når en eller anden skinbarlig heks sprællede under drukningsprocessen. Guds ord ville kun have været dem en mager kost uden mindst et elskovspar med stråkranse på foran alteret og uden oplæsning af skærpede sædelighedsregulativer. Andre forlystelser, festligheder og optog havde de ikke; for alt andet var forbudt i utallige mandater.

Man kan let forstå, at denne by ikke kunne have ivrigere modstandere end folkene i Seldwyla; de boede jo også bag i ryggen på dem, ligesom den onde samvittighed. Enhver seldwyler, der uforsigtigt vovede sig ind på Ruechensteins grund, blev straks fanget og uden barmhjertighed sat under tiltale for den senest begåede forbrydelse. Til gengæld opsnappede seldwylerne enhver ruechensteiner, der viste sig på deres territorium, og lod ham straks på åbent torv tildele seks slag med et birkeris på bagen. Og dette var alt det birkeris, de brugte, da de ikke yndede at tilføje hinanden nogen fortræd indbyrdes. Derpå farvede de med en djævelsk farve hans lange næse sort og lod ham så løbe hjem under en triumferende hånlatter. Derfor så man altid i Ruechenstein en og anden snige sig omkring med et påfaldende bistert udtryk og med en sværtet, langsomt blegnende næse, der i ordknap menneskefjendskab snusede efter forbryderblod.

Den omtalte farve havde seldwylerne altid parat i en jerndunk, som de havde malet ruechensteinernes byvåben på, og som de benævnede "den venlige nabo", hvilken med tilhørende pensel var ophængt i hvælvingen af den port, der

førte ud ad Ruechenstein til. Var bejdsen hentørret eller opbrugt, så blev den under naragtige optog og festiviteter fornyet til tort for de stakkels naboer. Herover blev disse en gang så opbragte, at de drog ud med fane i spidsen for at give seldwylerne en alvorlig revselse. Disse blev i tide underrettede om det, drog ud imod ruechensteinerne og gjorde et tappert angreb på dem. Men ruechensteinerne havde forstærket deres avantgarde med et dusin gråskæggede, vejrbidte bysvende, der bar nye strikker på deres kårdegehæng, hvilket fyldte seldwylerne med en sådan skræk, at de begyndte at vige, og slaget ville have været uoprettelig tabt, hvis ikke et lykkeligt indfald havde reddet dem; for de havde for løjers skyld taget "den venlige nabo" med sig, og i stedet for fane et langt uhyre af en pensel. Fuld af åndsnærværelse dyppede bæreren denne i den sorte farvepotte, fo'r dristigt ind på de forreste af fjenderne og oversmurte med lynets hurtighed deres ansigter med det, så at alle de, der var mest udsatte for den frygtede sværte tog flugten og ingen mere ville være den forreste. Derved begyndte hele fjendens hær at vakle; de bageste blev grebet af en ubestemt skræk, mens Seldwylerne med fornyet mod trængte fremad og drev ruechensteinerne tilbage, hen imod deres egen by. Så snart de forsøgte at rejse nogen modstand, rykkede straks den frygtede pensel frem på sit lange skaft, hvorved der ikke desto mindre udvistes et betydeligt heltemod; for allerede var to af de forvovne penselbærere faldet, gennemborede af fjendens pile, og hver gang havde en anden grebet det sælsomme våben og på ny svunget det mod fjenden.

Men til sidst blev ruechensteinerne fuldstændig slået af marken og flygtede i vild panik tilbage gennem skoven med

deres banner, skarpt forfulgte af Seldwylerne. De nåede med nød og næppe at slippe inden for i deres by og få porten lukket efter sig, hvilken nu deres forfølgere overmalede med den forbandede pensel, så længe til ruechensteinerne genvandt deres fatning og begyndte at overdænge de støjende malere med våd kalk i potter.

Men da nogle af de ansete seldwylere i kampens hede var trængt ind i staden og blevet lukket inde der, og da ligeledes et dusin ruechensteinere var faldet i hænderne på sejrherrerne, så enedes man efter nogle dages forløb om udveksling af disse fanger, og heraf opstod der da en formelig fredsslutning. Man havde nu raset ud på begge sider og følte atter trang til et roligere naboskab. Man enedes da om betingelserne for et venskabeligere forhold. Seldwylerne lovede til en begyndelse at udlevere deres farvepotte og for bestandig afskaffe denne institution, og til gengæld skulle ruechensteinerne højtideligt frasige sig deres egenmægtige rettergang mød spadserende seldwylere, og alle derhen hørende bestemmelser blev omhyggeligt revideret.

Til stadfæstelse af denne overenskomst blev der fastsat en bestemt dag, og den lysning i bjergene, hvor hovedtræfningen havde fundet sted, blev valgt til mødested. Fra Ruechenstein indfandt der sig nogle yngre rådsherrer; for de gamle kunne ikke bekvemme sig til at mødes med seldwylerne i venskab og god forståelse. Disse gav virkelig også møde ved en talrig deputation, der i lystigt optog førte "den venlige nabo" med sig og desuden et lille fad af byens ældste vin, samt nogle drikkeskåle af sølv og guld. Dermed bedårede de nu de unge herrer fra Ruechenstein, der kom i et sådant solskinshumør, at

de lod sig forlede til, i stedet for ufortøvet at vende hjem, at følge med forførerne tilbage til Seldwyla. Dér førte man dem op på rådhuset, hvor der var beredt en lille bid mad. Skønne fruer og jomfruer gav møde, og stadig blev flere stob, kander, bægre og skåle båret frem, så at de stakkels ruechensteinere fuldstændig glemte sig selv over al den glans af strålende øjne og ædelt metal. De slog sig rigtig løs, de sang, og da de ikke kunne synge andet, sang de den ene latinske salme efter den anden midt iblandt seldwylernes drikkeviser, og endte højst letsindigt med på det mest indtrængende at indbyde seldwylerne til at aflægge dem et genbesøg i deres by sammen med deres hustruer, og lovede dem den venligste modtagelse. Dette forslag blev besvaret med et almindeligt tilsagn, derpå ny jubel, kort sagt, de herrer underhandlere fra Ruechenstein tog afsked i en fuldstændig salig tilstand, knipsede med fingrene og anså sig for lykkelige erobrere, da de blev ledsaget til porten af de oprømte damer.

Ganske vist viste sagen sig i et noget andet lys, da de muntre herrer vågnede næste dag i deres mørke stad og nu måtte aflægge beretning om den hele foregående dags begivenheder. Der manglede ikke meget i, at de var blevet arresteret og undersøgt som forheksede, da de kom til det kildne punkt med indbydelsen. Imidlertid var de ikke ruechensteinere for intet, og herskerdriften var dem i kødet båret, og skønt de i deres stille sind angrede den foregående dags letsind, så firede de dog ikke, men holdt på, at det givne løfte måtte indfris og forestillede de gamle, at deres bys ære simpelthen krævede, at seldwylerne fik en god modtagelse. De vandt stemning for deres anskuelser blandt borgerskabet, navnlig ved deres

beskrivelse af det glimrende bordstel, seldwylerne så udfordrende havde pralet med, og af den pynt og stads, deres kvinder havde udfoldet. Mændene fandt, at det var noget, man ikke turde lade sig byde, man måtte kramme sin egen rigdom og herlighed frem, der funklede i tunge jernskrin, og kvinderne følte en heftig lyst til at omgå de strenge påklædningsmandater og en gang pynte sig til gavns under politikkens skalkeskjul. For stadsen havde de alle liggende i deres skrin, ellers ville de strenge forordninger for længe siden være blevet dem utålelige og være blevet omstyrtet ved et forsvarligt oprør. Til stor ærgrelse for det ældre borgerskab blev det altså vedtaget, at man skulle modtage de nye venner og gamle modstandere. De misfornøjede var straks betænkt på at fejre den med få megen ærgrelse imødesete dag med en højtidelig henrettelsesakt og således lægge en dæmper på den alt for overhåndtagende munterhed. Mens de yngre herrer var beskæftiget med deres forberedelser til festen, traf de andre i al stilhed deres foranstaltninger og tog en ung, endnu umyndig sølle stymper ved kraven, som netop sprællede i deres net. Det var en nydelig dreng på elleve år, hvis forældre var kommet af dage under en krigersk periodes omskiftelser, og som nu blev opdraget på det offentliges bekostning. Det vil sige, han var lejet i kost hos en nederdrægtig fattigfoged, der holdt den slanke, velskabte og kraftige dreng næsten som et husdyr, hvori han blev trolig understøttet af sin kone. Drengen hed Dietegen, og dette hans døbenavn var alt, hvad han ejede og havde, hans arvelod fra forældrene og hans tærepenge og lykkeskilling på livets usikre vej. Han gik gudsjammerligt klædt, havde aldrig ejet et sæt søndagsklæder, og ville om helligdagen, da alle mødte i deres

bedste puds, have set ud som et fugleskræmsel i sine pjalter, hvis han ikke havde været så smuk. Han måtte skure og feje og forrette alle slags pigearbejde, og når fattigforstandersken ikke selv havde noget trællearbejde at sætte ham til, lejede hun ham for betaling ud til naboerskerne, og lod dem tage den gavn af ham, de kunne. De holdt ham til trods for hans dygtighed for en dum dreng, fordi han stiltiende fandt sig i alt og aldrig gjorde nogen modstand; og dog formåede de ikke ret længe at udholde hans strålende blik, når han i ubevidst dristighed så sig omkring.

Nu var Dietegen for nogle dage siden blevet sendt til vinkyperen for at hente eddike, da hans plejeforældre havde fået lyst til en salat. Eddiken var i umindelige tider altid blevet hentet i en lille kande, der var sort anløbet, og som derfor altid var blevet antaget for at være af dårligt blik, og som fattigforstanderskens moder en gang i sin tid havde købt sammen med noget andet skrammel for nogle få penninge. Men i virkeligheden var den af sølv.

Kyperen, der lavede eddiken, boede i et afsides kvarter tæt ved bymuren. Idet nu drengen kom gående med sin kande, listede en gammel jøde sig ham forbi med sin sæk og kastede et hurtigt blik på den smukt forarbejdede, skønt snavsede kande, og bad drengen med indsmigrende ord om at måtte se lidt nærmere på den. Dietegen rakte ham den, og jøden gned den i al hemmelighed en smule med sin store tommelfingernegl og bød straks den forbavsede dreng et pragteksemplar af en flitsbue i bytte, som han halede frem af sin sæk, samt nogle pile, som han trak op af en mølædt bæverskindstaske. Drengen greb ivrigt efter dette våben og spændte den straks med øvet og

kraftig hånd, mens hebræeren i stilhed gik sin vej, uden at drengen brød sig det ringeste om det. Tværtimod gav han sig straks til at skyde efter døren i et lille tårn, der var bygget i muren, og da ingen forstyrrede ham, glemte han snart alt andet over denne leg og blev ved med den, indtil mørket faldt på, og endda fortsatte han ved skinnet af den opgående måne.

Imidlertid var fattigfogden også gået en runde omkring byen og havde fanget jøden, som netop ville smutte ud af porten. Da jødens sæk blev undersøgt genkendte fogden med forundring sin eddikekande, som han selv for ikke længe siden havde givet sin myndling i hånden. Jøden, der skælvede for sin hals, tilstod straks, at den var af sølv og foregav, at et ungt menneske med magt havde påtvunget ham den i bytte for en dejlig flitsbue, der dog måske ikke havde så stort pengeværd. Nu løb fattigfogden straks og fik fat på en guldsmed; han undersøgte straks kanden, og bekræftede, at den var af gammelt sølv og fint forarbejdet. Derover kom fattigfogden og hans kone, som imidlertid også var kommet løbende til, i den største ophidselse og forbitrelse, for det første fordi de havde besiddet så kostbar en eddikekande uden at vide det, og dernæst fordi de nær kunne have mistet den. Verden syntes dem et sammensurium af den mest himmelråbende uretfærdighed, barnet syntes dem den Onde selv, der på et hængende hår havde narret dem for den evige salighed, lønnen for utallige skuffelser og fortjenester. De anstillede sig pludselig, som om de altid havde vidst, at kanden var af sølv, som om den aldrig i deres hus havde gået og gældt for andet. Med de skrækkeligste forbandelser anklagede de drengen for det skammelige tyveri, og mens denne i sorgløs uvidenhed endnu stadig var beskæftiget med sine pile og med

hvert skud traf bedre, var allerede tvende skarer af rettens folk draget ud for at søge efter den bortrømte; den ene skare blev ledet af fattigfogden selv, i spidsen for den anden gik hans kone, der ikke ville lade denne lækkerbisken gå fra sig. Snart stødte de fra to forskellige sider på den lille skytte, der endnu skød nok så muntert i måneskinnet og følte sig, som om han vågnede af en drøm, da han pludselig så sig omringet fra to sider. Nu først kom han sin forsømmelighed i hu og samtidig den lille kandes forsvinden.

Men han mente at have gjort en god handel, og rakte nok så strålende flitsbuen hen imod fattigfogden, for at denne skulle beundre det smukke købmandskab. Ikke desto mindre blev han øjeblikkelig bundet og slæbt i kachotten. Der blev straks holdt forhør over synderen, og han tilstod øjeblikkelig hele sammenhængen uden i mindste måde at kunne forsvare sig.

Det stakkels barn blev nu dømt til galgen og henrettelsen blev henlagt til den dag, da seldwylernes besøg skulle finde sted.

Disse mødte da også på den berammede dag i stadseligt optog, i strålende farver og med deres stadstrompeter i spidsen. For øvrigt var de alle bevæbnet med gode sværd og dolke, men førte ikke desto mindre et dusin af deres kækkeste, unge damer med sig i fuld puds i midten af processionen, ja endog nogle børn, klædt i byens farver, som medbragte foræringer. Deres venner, de unge rådsherrer fra Ruechenstein kom ridende dem i møde et stykke udenfor porten, hilste dem velkommen og førte dem i en noget spagfærdig stemning ind i byen. Selve porten var fikset en smule op, den var nylig hvidtet og behængt med noget tyndt, grimt krimskrams. Men inden for porten stod samtlige bysvende opstillet i fuld rustning, der

raslede og klirrede, da de nu ledsagede toget gennem de dunkle, skyggefulde gader. Folk gloede tavse, men nysgerrige ud af vinduerne, som om det kunne været en skinbarlig søslange, der havde væltet sig gennem gaden, og når en seldwyler tilfældigt så fornøjet op til ruderne og hilste, trak fruentimmerne skyndsomst deres hoveder tilbage. Deres mænd derimod trykkede næserne fuldstændig flade mod de grønlige glasruder for at iagttage det uvante syn af blottede kvindehalse.

Imidlertid nåede toget den store rådhussal. Denne havde et pragtfuldt, men mørkt ærværdigt udseende. Loft og vægge bestod af et sortmalet egetræspanelværk med forgyldte tavler. Et langt bord stod dækket med fint linned, hvori der med grøn silke og guldtråde var indvævet løvværk og hjorte, jægere og vældige hunde. Oven på dugen var der igen anbragt små, sirlige servietter af ganske hvidt damask, som ved nærmere Iagttagelse fremviste en kunstfærdig fremstilling af overgivne mytologiske episoder, som man mindst havde ventet at finde i denne gravitetiske sal. På dette prægtige dækketøj stod nu alle de herligheder beredt, som hører til ved et offentligt gæstebud, hvoriblandt også et stort antal kostelige drikkeskåle og andet stel, som snart i ophøjet, snart i halvt ophøjet og snart i indgraveret arbejde fremviste en glimrende verden af livlige nymfer, najader og andre halvguder; selv hovedstykket, et smukt tiltaklet krigsskib af massivt sølv, der for resten så yderst ærbart og statsmandigt ud, bar som galionsfigur en Galatea af de dristigste former.

Langs med dette bord gik en del af rådsherrernes fruer frem og tilbage i stive sorte eller blodrøde silkekjoler, tæt tilslørede

fra det stive kniplingshovedtøj og helt ned til hagen. De bar en mængde gyldne klæder, bælter og huer, og oven på handskerne havde de en mængde ringe på alle fingrene. Disse damer var ingenlunde hæslige, snarere måtte man kalde dem smukke; i alt fald udmærkede de sig næsten alle ved en fin, gennemsigtig hudfarve og friske, røde små kinder; men de så så uvenlige, ja så strenge og sure ud, at man måtte tvivle om, hvorvidt de nogensinde i deres liv havde lét, det skulle da være, da de første gang i en bælgmørk nat bandt gemalen en historie på ærmet.

Den første hilsen var da også fornøjet nok, og man var på begge sider meget glad ved så snart som muligt at blive bænket ved bordet og fordrive forlegenheden med spisen og drikken. Seldwylerne genvandt først deres naturlige munterhed gennem beundring af det prægtige dækketøj og service. Dette syntes ruechensteinerne ikke ilde om og de rinkede sig netop op til at begynde på en stiv konversation, da sagen tog en vending, som de mindst havde drømt. For seldwylerne, som forstod at bruge deres øjne, opdagede straks de livlige og opmuntrende scener, som var fremstillede såvel i dækketøjet som på drikkekarrene; de lod deres strålende øjne svæve hen over de frie og yppige optrin, henledte gensidigt hinandens opmærksomhed på dette eller hint og vidste spøgefuldt og sirligt at udtyde og drøfte disse fremstillinger, hvorved damerne lige så lidt holdt sig tilbage som herrerne. Dette fandt dog værterne og værtinderne noget barnagtigt, og de begyndte nu selv at mønstre deres dækketøj og bordstel for at udfinde, hvad der kunne være at more sig så særdeles over. Men hvor stirrede de ikke som himmelfaldne med åben mund! De havde i deres ophøjede ligegyldighed endnu aldrig ofret disse herligheder en nærmere

betragtning, men ment, at dækketøj var dækketøj, der gjorde sin tjeneste, uden at alvorlige folk behøvede at underkaste det et nærmere eftersyn. Nu så de med forfærdelse, hvilke hedenske afskyeligheder, der lå udbredt lige for deres ærværdige øjne. Men de var oprørte over den nysgerrige og uopdragne måde, seldwylerne havde fordybet sig i denne letfærdige tant på, i stedet for på sat og værdig måde at lukke øjnene for det og indskrænke sig til at beundre stoffets kostbarhed. Herrerne satte et surt og misfornøjet smil op, når man opdagede en Leda her eller en Europa hist; men damerne blev både røde og blege af harme og var just i færd med at forlade bordet i krænket stemning, da den melankolske lyd af en klokke pludselig beroligede dem. Det var den klokke, man ringede med, når en henrettelse skulle finde sted, og en dump larm nedenfor på gaden tilkendegav, at den unge Dietegen nu blev ført ud til galgen. Hele selskabet rejste sig fra bordet og skyndte sig hen til vinduerne, hvor ruechensteinerne med en spottende forekommenhed gjorde plads for deres oprømte gæster.

Det optog, der drog forbi, åbnedes af en præst, så kom bødlen og hans medhjælper, nogle øvrighedspersoner og politibetjente, og foran dem gik den gode Dietegen barfodet, kun iført en hvid forbryderskjorte, sømmet med sort tråd. Hænderne var bundet på ryggen og bødlen ledede ham i en strikke. Det smukke hår faldt ham ned på den blottede hvide hals, og ligesom om han søgte forbarmelse og hjælp, så han op ad husene med forvirrede og bønfaldende blikke. Under rådhusets portal stod seldwylernes festligt pyntede smådrenge og småpiger, der i barnlig nysgerrighed var løbet fra bordet og

havde skyndt sig udenfor for på nært hold at overvære dette optrin. Da den stakkels delinkvent fik øje på disse smukke og lykkelige børn, hvis lige han endnu aldrig havde set, ville han standse foran dem, og hede tårer løb ned over hans kinder; men bødlen puffede ham fremad, så at toget drog videre og var snart forsvundet. Men seldwylerinderne blev blege, og også deres mænd følte en hemmelig gysen, da de ikke fandt behag i slige festligheder. De følte sig uhyggeligt til mode her i disse menneskers selskab. De gav derfor efter for deres kvinders indtrængende forestillinger, da disse straks ville hjem, og anbefalede sig så høfligt de kunne. Ruechensteinerne derimod var ikke så lidt fornøjede over den trumf, de havde spillet ud, og begyndte igen at føle sig i deres es. De ledsagede derfor atter deres "dyrebare gæster", som de kaldte dem, ud ad porten i det bedste lune, og forsømte intet for at afskeden kunne være så galant og forekommende som muligt.

Men uden for porten traf de på det andet tog af rettens folk, der fulgt af en nysgerrig menneskehob nu i bistert lune vendte tilbage fra retterstedet og i tavshed passerede forbi dem. Straks bag efter dem kom bøddelknægten, der skubbede en kærre foran sig, på hvilken den henrettede lå i en slet høvlet kiste. Sky og ærbødig holdt den stakkels djævel stille ved en side af vejen for at lade det glimrende optog drage forbi, og han benyttede dette pusterum til at lægge det løse låg på kisten til rette, da det stadig truede med at falde af og lade den hængte komme til syne. Nu var der iblandt børnene fra Seldwyla et syvårs pigebarn, en kæk og smuk lille krøltop, der havde grædt hele tiden, siden hun så drengen blive ført ud til retterstedet og vist sig uimodtagelig for enhver trøstegrund. Da nu toget passerede

forbi kærren, fo'r barnet til som et lyn, steg op på et af hjulene og puffede låget af, så at den livløse Dietegen lå åben for alles blikke. I samme øjeblik slog han sine øjne op og begyndte at ånde svagt; for han var på grund af den almindelige forvirring blevet hængt dårligt og taget for tidligt ned ad galgen, fordi de medvirkende øvrighedspersoner endnu håbede at kunne få en bid med ved festmåltidet. Det heftige barn udstødte et højt råb: "Han lever endnu! Han lever endnu!" Straks trængte kvinderne fra Seldwyla sig sammen om båren, og da de så, at der endnu var liv i den smukke, blege dreng, bemægtigede de sig ham straks, løftede ham ned fra vognen og begyndte forskellige oplivelsesforsøg, idet de gned ham, bestænkede ham med vand, hældte vin i munden på ham og forsøgte ethvert middel, der kunne antages at tjene deres formål. Og heri blev de hjulpet af deres mænd, mens de herrer ruechensteinere stod ganske forbløffede og så til og vidste ikke, hvad de skulle gøre. Men da drengen omsider igen formåede at stå på sine ben og så sig om med et blik, som om han var vågnet op i Paradis, fik han pludselig øje på bøddelknægten, og i sin forfærdelse over at også denne, som han troede, var kommet med i Himlen, flygtede han igen ind blandt kvinderne. Rørte over denne adfærd bad nu disse de strenge naboer om at skænke dem drengen til tegn på godt venskab, mændene forenede deres stemmer med kvindernes, og efter at der var rådslået en stund, erklærede ruechensteinerne, at de ikke havde noget imod, at de tog den lille misdæder med, og at han skulle være dem skænket, som han gik og stod med samt hans liv. Dette blev de smukke fruer og deres børn såre fornøjede over, og Dietegen fulgte nu med dem, som han var, i sin forbryderdragt.

Det var en smuk sommeraften, og seldwylerne besluttede derfor, da de havde nået op på toppen af bjergene og igen befandt sig på deres egen grund, at more sig en smule for egen regning her i den af aftensolen oplyste skov, og vederkvæge sig efter den udståede skræk, så meget mere, som store skarer fra deres egen by var draget ud imod dem, nysgerrige efter at erfare, hvorledes deres besøg var spændt af. Så måtte da musikanterne spille op på ny, og nu først vandrede de medbragte bægre i den rette stemning fra hånd til hånd.

Dietegen så sig om med så lykkeligt, nysgerrigt og uskyldigt et blik, at det selv i lang afstand var umuligt at tage fejl af, at det var et uskyldigt barn, hvad hans fortælling også bekræftede. Seldwylerinderne kunne slet ikke se sig mæt på ham, af løv og skovblomster flettede de en krans, som de satte på hans hoved, så at han så helt sød ud i sin lange, hvide skjorte, og til sidst kyssede de ham på omgang hele kredsen rundt, og da den sidste slap ham af sine arme, tog den første ham igen om hovedet.

Men den lille pige, som egentlig havde frelst Dietegen, trådte nu pludselig frem af klyngen og stillede sig vredt imellem drengen og den af fruerne, som just stod i begreb med at kysse ham; hun greb ham ivrigt ved hånden for at føre ham hen i børnenes kreds, hvilket selskabet på ny udbrød i munterhed over og råbte: "Det var net! Den lille Küngolt holder fast på sin erobring! Og smag har hun også, se blot, hvor godt den lille mand passer til hende!" – Men Küngolts fader, stadens forstmester, sagde: "Jeg kan godt lide drengen, han har meget gode øjne! Hvis herrerne ikke har noget imod det, vil jeg nok

beholde ham hos mig, da jeg dog kun har ét barn, og jeg vil se om jeg kan gøre ham til en brav jæger!"

Dette forslag vandt seldwylernes bifald, og dermed var Küngolt vel tilfreds; hun slap fra nu af ikke mere Dietegen af sin hånd, men førte ham omkring med sig. Det lille par tog sig virkelig fortræffeligt ud, også pigebarnet bar en frisk krans på sit hoved og var klædt i grønne og røde farver. Og således vandrede de som et billede fra eventyrets gyldne tid i spidsen for de fornøjede folkeskarer, da disse i aftenrødens sidste glans begyndte nedstigningen af bjerget ad hjemmet til. Snart skilte dog forstmesteren sig fra toget og drejede tillige med børnene ind på en sidevej, der førte til hans bolig, som lå i skoven ikke langt fra staden. En mørk allé førte hen til huset, hvor forstmesterens kone sad og ventede og med forbavselse så børnene træde ind.

Straks samlede også folkene sig til, og mens konen gav de trætte børn noget at spise, fortalte manden eventyret med drengen. Denne var imidlertid ganske træt og frøs desuden i sin alt for lette dragt; der blev derfor nu spurgt, hvem der ville indrømme den nysankomne en plads i sin seng den første nat. Men karlene såvel som pigen veg sky tilbage og vogtede sig omhyggeligt for at røre ved et barn, der nylig havde hængt i galgen. Da råbte Küngolt ivrigt: "Han skal sove i min seng, den er stor nok til os begge!" Da de alle lo ad dette, sagde husmoderen: "Det skal han, mit barn!" Og, idet hun venligt betragtede drengen, tilføjede hun: "Straks da det stakkels barn trådte ind over dørtærsklen, påkom der mig en besynderlig anelse, som om der kunne have vist sig en god engel, der bragte

os en eller anden lykke. Så meget siger min følelse mig: Ulykke vil han ikke bringe os!"

Dermed førte hun børnene ind i det lille kammer ved siden af den store stue og besørgede dem til sengs. Dietegen, som næppe mere hørte eller så, hvad der foregik omkring ham, gjorde de sædvanlige bevægelser for at klæde sig af; men da han så at sige allerede var i bar skjorte, så gjorde hans søvndrukne, forgæves forsøg et så komisk indtryk på pigebarnet, der allerede var smuttet under tæppet, at hun lo højt af fornøjelse og udbrød: "O se mig til skjortemanden! Han vil klæde sig af og har dog hverken vams eller støvler på!" Også moderen måtte smile og sagde: "Gå du blot i Guds navn i seng i din forbryderskjorte, du lille skælm! Den er jo ganske ny og oven i købet af godt lærred! Disse slemme mennesker driver i alt fald deres grusomheder med en vis bekostning!"

Dermed dækkede hun børnene godt til og kunne ikke nægte sig at kysse dem begge, så at Dietegen nu så sig hævet til en langt skønnere lod, end han havde drømt sig om morgenen eller nogensinde i sit liv. Men hans øjne var allerede faldet til, og hans sjæl overvældet af søvnen. "Men han fik jo slet ikke bedt sin aftenbøn!" sagde Küngolt halvhøjt og bekymret, hvortil moderen svarede: "Så bed du også for ham mit barn!" hvorpå hun igen vendte tilbage til stuen. Den lille pige sagde nu virkelig to Fadervor, et for sig selv og et for sin sovekammerat, hvorpå der blev stilhed i det lille kammer.

Noget over midnat vågnede Dietegen, fordi hans hals først da begyndte at smerte efter den uvenlige strikke. Værelset var fuldstændig opfyldt af månens skin; men han kunne slet ikke blive klog på, hvor han var, eller hvad der var blevet af ham. Kun

så meget vidste han, at han, bortset fra smerten i sin hals, befandt sig overmåde vel. Vinduet stod åbent; et springvands plasken lød så fornøjeligt gennem den sølvklare nat, og der hørtes en drømmeagtig sagte hvisken i træernes løv, over hvilke månen gled; alt dette syntes ham ubegribeligt og vidunderligt da han endnu aldrig havde set en skov, hverken ved dag eller ved nat. Han så sig om, han lyttede, til sidst rettede han sig op og så da Küngolt ligge ved siden af sig med månens skin ind i ansigtet. Hun lå stille, men lysvågen, da hun ikke kunne sove for glæde og sindsbevægelse. Derfor strålede hendes vidtopspilede øjne og hendes mund smilede, da Dietegen nærmede sit ansigt til hendes og begyndte at besinde sig på, hvor han var. "Hvorfor sover du ikke. Du skal sove!" sagde Küngolt; men nu klagede han over, at hans hals gjorde ondt. Straks slyngede Küngolt sine bløde, små arme om hans hals og strøg medlidende sine kinder mod hans, og snart syntes han virkelig, at smerten i hans hals var helt gået over, så velgørende fandt han denne forbinding. Nu begyndte de at passiare halvhøjt; Dietegen måtte fortælle om sig selv; men det gik kun småt, fordi han ikke havde meget lysteligt at fortælle om, og sine trængsler faldt det ham heller ikke ind at tale om, fordi han ikke kendte nogen modsætning til dem med undtagelse af denne ene aften. Da kom han pludselig til at tænke på sin morskab med flitsbuen, som han siden helt havde glemt, og han fortalte nu om den gamle jøde, og hvorledes denne havde bragt ham i fedtefadet, og hvor kosteligt han havde moret sig med at skyde i over en time, og han sluttede sin fortælling med ønsket om, at han dog en gang igen måtte få fat i sådan en flitsbue.

– "Flitsbuer og skydevåben har min fader nok af," sagde hun, "og du kan straks i morgen begynde at skyde så meget, du vil!" Og nu begyndte hun at snakke op om alle de herligheder, der var i huset, hvilke klenodier hun selv havde liggende i et lille skrin, to forgyldte regnbueskåle, et halsbånd af rav, en legendebog med brogede helgenbilleder og desuden en smuk muslingeskal, hvori der sad en lille, forgyldt jomfru Maria på et underlag af rødt silke og med et glaslåg over. Endvidere var hun ejer af en forgyldt sølvske med drejet skaft, men den måtte hun først spise med, når hun en gang blev stor og havde fået sig en mand; da skulle hun også have sin moders brudesmykke til brylluppet og hendes blå brokadeskjole, som var så stiv, at den kunne stå alene, uden at der var nogen i den. Så tav hun en lille stund, og idet hun derpå drog sin sovekammerat fastere til sig, hviskede hun til ham: "Du, Dietegen!" – "Hvad er der?" spurgte drengen, og hun svarede: "Du skal være min mand, når vi blive store. Du tilhører mig! Vil du med det gode?" – "Ja, gerne," sagde han. "Så giv mig din hånd på det!" sagde det lille giftesyge pigebarn; han gjorde, som hun forlangte, og efter at dette ægteskabsløfte var givet, faldt de til sidst begge i søvn og vågnede ikke, før solen stod højt på himlen. Thi for ikke at forstyrre drengen, der nok kunne trænge til at hvile ud, havde den omhyggelige moder heller ikke vækket sit eget barn.

Men nu trådte hun stilfærdig ind i børnenes kammer og bar et helt sæt drengeklæder over armen. For to år siden havde hun mistet en dreng, der var blevet slået ihjel af en omstyrtet eg, og, skønt han havde været et årstid ældre end Dietegen, ville denne dog nok kunne passe hans klæder, da han var ganske på størrelse med den forulykkede dreng. Det var en

søndagsklædning, som hun havde gemt til sørgelig amindelse; derfor var hun stået op med solen for at sprætte nogle kulørte bånd af, den var smykket med, og sy splitterne til, hvorigennem man skimtede silkeforet. Hendes tårer havde flydt rigeligt under dette arbejde, alt mens hun så den røde silke, der glimtede frem som et tabt forår, forsvinde bag det sorte stof af trøjen og de små pludderbukser. Og dog følte hun en mild trøst ved tanken om, at skæbnen havde sendt hende et sådant smukt barn, der så at sige var frarevet døden, som hun nu kunne klæde i sin egen drengs sørgelige efterladenskab, og ikke blot for nemheds skyld, men med velberåd hu gemte hun den lyse silke derunder, som hendes eget hjertes skjulte ild; for hun mente det langt bedre og hjerteligere med alle mennesker, end hun i sit væsens stille enfold formåede at lægge for dagen. Når nu fyren skikkede sig vel, så ville hun sprætte splitterne op igen. Han skulle heller ikke gå med denne dragt om hverdagen uden de første dage, indtil en solidere arbejdsdragt var skaffet til veje.

Mens hun nu anviste drengen, hvorledes han skulle bære sig ad med at tage denne vidunderlige stadsdragt på, var Küngolt for længst ude af sengen og havde ubemærket snappet den aflagte forbryderskjorte og i kådhed trukket den over hovedet, og spadserede nu omkring i den, skønt den var alt for lang til hende og slæbte hen ad gulvet efter hende. Samtidig holdt hun hænderne på ryggen, som om de var bundet, og sang:

"Jeg er en stakkels synder, jeg,
en gudsforgåen stymper,
til galgen vandrer jeg min vej
foruden sko og strømper!"

Det blev forstmesterkonen dødelig forskrækket over og helt bleg i ansigtet. "For Guds skyld," sagde hun dog i en blid og sagtmodig tone, "hvem lærer dig dog slige stygge narrestreger!" Og dermed trak hun den slemme skjorte af det fornøjede barn. Men Dietegen greb den harmfuld og rev den med få ryk i tyve stykker.

Da børnene nu omsider var kommet i klæderne, ventede morgenmaden dem i dagligstuen. Der var i den tidlige morgen blevet bagt brød, derfor fik de nu friske kommenskringler til den varme mælk og i stedet for det lille ekstrabrød, som altid blev bagt til Küngolt, og som havde ganske samme form som de store, var der i dag blevet lavet to, og den lille pige havde nu ingen ro, før hun fik Dietegen til at vælge det pæneste. Han spiste uden forlegenhed alt, hvad man gav ham, som om han fra fremmede og slette mennesker nu var vendt tilbage til sit eget fædrehjem. Dog sad han ganske stille og tavs og betragtede ufravendt den milde, venlige kone, den klare stue og det stadselige bohave; da han havde spist, fortsatte han disse betragtninger; for væggene var beklædt med tavlet fyrretræspanel og malede med brogede blomsterbilleder, og i vinduerne prangede to malede ruder med mandens og konens våbener. Da han nu også med megen opmærksomhed havde betragtet buffeten med det blanke tinstel, kom han pludselig til at tænke på den snavsede sølvkande, som havde bragt ham i fortræd, og på fattigfogdens uhyggelige hus, og i den tro, at han nu straks måtte vende tilbage til dette, sagde han ængsteligt: "Skal jeg nu gå hjem igen? Jeg kender ikke vejen!"

"Den behøver du heller ikke at kende," sagde forstmesterkonen rørt og klappede ham på kinden; "har du

endnu ikke forstået, at du skal blive hos os? Gå nu lidt omkring med ham, Küngolt, og vis ham huset og skoven og det hele; men gå ikke for langt bort!"

Da tog Küngolt ham ved hånden og førte ham ind i forstmesterens kammer, hvor denne havde sine våben stående. Dér hang seks eller syv smukke armbrøster, endvidere jagtspyd, hirschfængere, jægerknive og dolke; også forstmesterens lange sværd stod i en krog. Dietegen betragtede det alt sammen uden at sige et ord, men med strålende øjne.

Küngolt steg op på en stol for at tage armbrøsterne ned til ham, hvoraf nogle var kunstfærdigt forarbejdede med indlagt arbejde. Han beundrede alt med ærbødige blikke, omtrent som en talentfuld elev ser sig om i en stor malers værksted, når denne er ude. Küngolts løfte om straks at anstille en skydeøvelse, kunne ganske vist ikke udføres, da pilene befandt sig i et aflåset skrin; men til gengæld gav hun ham et smukt, kort spyd i hånden, for at han ikke skulle være ubevæbnet, og førte ham nu ud i skoven. Først førte hun ham igennem en indhegnet dyrehave, hvor byen holdt tamme krondyr på græs, for at de aldrig skulle mangle en steg ved deres offentlige måltider. Pigebarnet lokkede en hjort og nogle rådyr hen til sig; sådanne dyr havde Dietegen aldrig set før undtagen i død tilstand; han stod derfor aldeles betaget med sit spyd over skulderen og kunne ikke se sig mæt på de smukke dyr og deres graciøse gang. Han strakte grådigt hånden ud efter den stolte hjort for at klappe den, og da den nu gjorde et spring til siden og fo'r afsted i et jævnt luntetrav, løb han jublende og hujende efter den, og nu begyndte der et kapløb i store kredse. Det var måske første gang i sit liv, at han brugte sine lemmer på denne

måde og blev sig sin livslyst bevidst, og hjorten syntes at finde behag i at lokke den smidige dreng til denne leg, og idet den flygtede for ham, lagde den hele sin kraft og ynde i løbet og gjorde sine smukkeste spring.

Dog blev Dietegen atter stille og tankefuld, da de kom ind i højskoven, hvor granerne og egene, fyrretræerne og bøgene, ahornen og linden flettede deres kroner tæt sammen højt op mod himlen. Det røde egern sprang lynsnart fra gren til gren, spætterne hamrede, højt i luften skreg rovfuglene og tusinde hemmeligheder susede usynligt i træernes kroner og i det tætte buskads. Küngolt lo som forrykt, fordi den stakkels Dietegen ikke kendte det aller ringeste til noget af alt dette, endskønt han var opvokset i en skov- og bjergstad, og hun var utrættelig i at vise og forklare ham alt. Hun viste ham skovskaden, der sad højt i grenene og den brogede spætte, der netop klatrede omkring en stamme, og han undrede sig højligt over alt og over at træerne og buskene havde så mange navne. Ikke en gang hasselnødden og brombærrankerne havde han kendt. De kom til en brusende bæk, hvor netop en snog, skræmt op af deres trin, fo'r ud i vandet og svømmede bort eller gemte sig imellem stenene. Hurtigt rev hun ham spyddet ud af hånden og ville rode om i vandet med den for at jage slangen op. Men da Dietegen så, at hun ville mishandle det smukke, blankslebne våben, tog han det straks igen fra hende og forklarede hende, at den glinsende, skarpe spids ville blive ødelagt ved berøringen med stenene. "Det er godt gjort af dig; du kan blive god, når du bliver gemt!" sagde pludselig forstmesteren, der stod bag ved børnene med en karl. De havde på grund af bækkens larm ikke hørt ham komme. Karlen bar en skudt tjur i hånden; for de var

gået ud ganske tidligt om morgenen. Dietegen fik lov at bære den prægtige fugl over sit spyd og gik nu foran med den, så at den smukke fugl med sine udspilede vinger dækkede hans slanke hofter og forstmesteren betragtede den kønne dreng med stort velbehag og lovede sig selv at gøre en rigtig mand af ham.

Foreløbig skulle han dog kun lære at læse og skrive til husbehov og måtte i den anledning hver dag vandre ind til staden med Küngolt, hvor borgernes børn erholdt nogen undervisning i et munke- og nonnekloster. Men hovedsagen lærte Dietegen på ud- og hjemvejen, når den lille pige lukkede verden op for ham og gav ham forklaring over alt, hvad der stod ved vejen eller løb hen over den. Og herved betjente den lille lærerinde sig af en aparte opdragelsesmetode, som hun havde sin egen opfindsomhed at takke for. Først narrede hun den uvidende og lettroende dreng og havde ham idelig til bedste, idet hun fyldte ham med allehånde historier og bandt ham de frygteligste tåbeligheder på ærmet, og når han da i al godmodighed gik ind på disse opspind og eventyr, og forundrede sig over dem, så skammede hun ham ud med den forklaring, at der ikke var et ord sandt af det; når hun da spottende havde irettesat ham for hans blinde tro, så forklarede hun ham i al forstandighed sagens virkelige sammenhæng, så vidt som hun forstod den med sin barneforstand, og han beflittede sig rødmende på for fremtiden at udvise større dømmekraft, indtil hun stillede en ny fælde for ham. Derved blev han udviklet til at bruge sin forstand bedre, hvad en anden dreng måtte erfare til sin forskrækkelse; for, da denne ville tage eksempel af pigebarnet, og binde Dietegen en latterlig historie

på ærmet, trakterede han ham pludselig med en næsestyver. Küngolt blev forbløffet over dette, og nysgerrig efter at erfare, om en sådan vrede også kunne vende sig imod hende, og anstillede straks forsøget, idet hun nok så snedigt opvartede sin elev med nye krøniker, men af hende lod han sig alting byde, og hun fortsatte ufortrødent sin besynderlige undervisning, indtil hun opdagede, at han i al godmodighed begyndte at drive løjer med hendes "krøniker" og at benytte sig af en ganske lignende taktik over for hende, idet han krydsede hendes kåde opfindelser med så sindrige modtræk, at hun mange gange selv blev ført på glatis. Da fandt hun, at det var på tide at afslutte dette kursus og føre ham et skridt videre. Hun begyndte nu at tyrannisere ham, så at han nu kom i en tjeneste, der næsten var værre end den han tidligere havde prøvet hos fattigfogden. Han måtte bære, løfte, hente og bringe alt muligt; han måtte til enhver tid være i hendes nærhed, hente vand til hende, ryste frugttræerne for hende, knække nødder til hende, holde hendes lille kurv og binde hendes sko; ja, hun ville endog afrette ham til at rede hendes hår og flette det; men det afslog han. Så mukkede hun og skændtes med ham, og, da hendes moder gav ham ret og skændte på hende, blev hun endog uartig mod denne.

Dog efterlignede Dietegen ikke hendes unoder, svarede hende ikke vredt, og var altid lige tålmodig og overbærende. Dette voldte forstmesterens kone stor glæde, og til belønning for det opdrog hun drengen som sit eget barn, idet hun gav ham disse talrige små, fine råd og anvisninger, man ellers plejer at forbeholde sit eget kød og blod, og hvorved gode sæder umærkeligt indplantes. Ganske vist havde hun den fordel af

det, at hun opdrog plejesønnen til et eksempel for det kåde pigebarn, og det var pudsigt at se, hvordan den urolige Küngolt snart skammede sig og tragtede efter at ligne sit forbillede, og snart blev skinsyg og vred på dette. En gang blev hun så forbitret, at hun i sin ophidselse stak efter ham med en saks; Dietegen greb hende hurtigt om håndleddet, og uden at gøre hende den allermindste fortræd eller blot så meget som tilkaste hende et vredt blik, vristede han saksen blidt men sikkert ud af hendes hånd. Dette optrin, som moderen ubemærket havde været tilskuer ved, rørte hende så dybt, at hun trådte frem, greb drengen i sine arme og kyssede ham kærligt. Stille og bleg af ophidselse forlod Küngolt værelset. "Gå og forson dig med hende og gør brushovedet godt igen!" sagde moderen; "du er hendes gode engel!"

Dietegen søgte hende op og fandt hende bag ved huset under et hyldetræ; hun græd krampagtigt vildt, rev sit halsbånd itu, idet hun trak det sammen, som om hun ville kvæle sig og søndertrådte glasperlerne, der trillede rundt på jorden. Da Dietegen nærmede sig til hende og ville gribe hendes hænder, råbte hun hulkende: "Ingen må kysse dig uden jeg, for du tilhører mig alene. Du er min ejendom, jeg alene har befriet dig fra kisten, som du ellers var blevet i for bestandig!"

Da drengen nu skød i vejret og blev en køn fyr, erklærede forstmesteren en dag, at det nu var på tide, at han gik med i skoven og lærte jægerkunsten. Han blev altså taget fra Küngolts side og tilbragte de fleste dage fra morgengry og indtil sent ud på aftenen i mændenes selskab omkring i skovene, i moser og på heder. Først nu voksede hans lemmer rigtigt ud, så det var

en lyst; rask og smidig som en hjort efterkom han ethvert vink og løb straks derhen, hvor man sendte ham. Tavs og lærvillig var han til stede over alt, bar redskaberne, hjalp til med at stille nettene, sprang over grøfter og gærder og udspejdede vildtet. Snart kendte han sporene af alle dyr, forstod at efterligne fuglenes lokketoner, og en skøn dag spiddede han et ungt vildsvin på sit spyd. Nu gav forstmesteren ham også en armbrøst, og nu øvede han sig uafladeligt i at skyde med denne såvel efter skive som efter levende mål, så at Dietegen, da han havde fyldt seksten år, allerede var et hel flinkt jægeremne, som man kunne stille på en hvilken som helst post, og forstmesteren sendte ham da også af og til ud på egen hånd for i spidsen for karlene at føre opsyn over byens skove.

Man kunne da se Dietegen ikke blot med armbrøsten på ryggen, men også med skrivesagerne i bæltet, vandre omkring oppe i bjergene, og med sit vagtsomme øje og sin sikre hukommelse ydede han plejefaderen god hjælp. Da han nu skikkede sig så vel, fik forstmesteren ham for hver dag mere og mere kær, og sagde, at han nok med tiden skulle få en hel mand ud af ham.

Det er en selvfølge, at Dietegen hængte ved forstmesteren med liv og sjæl; for intet kan lignes ved en ynglings hengivenhed for den mand, om hvem han ved, at han vil lære og meddele ham sit bedste, og som han holder for sit ubedragelige forbillede.

Forstmesteren var en mand på omtrent fyrre år, stor og fast bygget, bred over skuldrene og køn af ydre. Hans guldblonde hår var allerede spættet af en mængde små sølvstænk; men hans ansigtsfarve var frisk og rødmosset, og de blå øjne var

store, åbne og fulde af ild. I sine unge dage havde han da også været den lystigste og vildeste af seldwylerne og var altid gået i spidsen med de utroligste spilopper; men da han havde hjemført sin unge kone, forandrede han sig øjeblikkelig og blev fra den tid af den roligste og mest satte mand, man kunne tænke sig. For hans kone var af en yderst sart natur, af en værgeløs hjertensgodhed, og, skønt det ikke skortede hende på forstand, ville hun dog ikke have formået med noget skarpt ord at værge sig imod en krænkelse. En stridbar kvinde ville sagtens have ægget den livlige mand til større heftighed, men overfor dette barnlige gemyts hjælpeløse blidhed viste han den rette slags styrke; han vogtede hende som sin øjesten, gjorde, hvad der kunne glæde hende, og tilbragte efter fuldført dagværk aftenen i ro ved den hjemlige arne.

Kun ved de vigtigste højtideligheder nede i byen, en tre-fire gange om året, indfandt han sig blandt borgerskabet og rådet, gav tonen an med frisk og kraftig skæmt, og, når han da havde drukket hverdagspimperne dernede i Seldwyla under bordet den ene efter den anden, rejste han sig selv som sidste mand og vandrede fra rådhussalen nok så muntert op i bjergskoven.

Men den rigtige lystighed kom først dagen efter, når han vågnede den næste morgen med summen i hovedet i et halvt fortrædeligt, halv spøgefuldt bjørnehumør, der i virkeligheden forholdt sig til vore dages beskedne katzenjammer som en bjørn til en kat. Tidligt ved den klare morgensol indfandt han sig ved frokostbordet, og, idet han gjorde vold på sit ildebefindende, åbnede han måltidet med en besk spøg eller et snurrigt indfald, og hans kone, for hvem disse vittigheder af hendes ellers ordknappe mand var en hel fest, lo med en sådan

klokkelatter, som man mindst skulle have ventet af hendes blide væsen; så lo også børnene, jægersvendene og karlene. Og således blev det nu ved; under almindelig latter blev arbejdet udført; forstmesteren stadig i spidsen, svingende øksen eller løftende de tungeste byrder. På en sådan dag var der en gang udbrudt en ildebrand nede i byen. Oven over de brændende tage så man i et af de øvre stokværk i et bindingsværkshus en gammel, glemt kone, som jamrede ynkeligt, og på hvis skulder en tam stær sad og teede sig på en ynkelig, og dog pudsig måde. Ingen vidste, hvordan man skulle komme hende til hjælp, da forstmesteren viste sig på pladsen. Han klatrede op på en afsats på en høj mur lige overfor, trak med kæmpekræfter en stige op efter sig, svingede den i luften og lagde den til ved det vindue, ved hvilket den ulykkelige gamle befandt sig. Og ad denne gyngebro nåede han derover og tilbage igen med den gamle på armen, fuglen på hovedet og de slikkende flammer under sig. Og alt dette gjorde han som en spøg, med lystigt udtryk og bevægelser.

Når da et dygtigt stykke arbejde var fuldendt, så beværtede han sit hus på det bedste og holdt en fornøjelig lille blåmandag i sin egen kreds. Han var desuden usædvanlig kærlig mod sin kone, tog hende på skødet til stor fornøjelse for børnene og kaldte hende sin hvidkælk og sin svale, og hun lagde i selvforglemmende velbehag armene over kors og så ufravendt på ham med strålende øjne.

På en sådan dag var det også, at han foranstaltede en dans, da det netop var den første maj. Han lod en spillemand hente og lod nogle unge mennesker fra staden indbyde. Og nu blev der danset nok så sirligt på det jævne grønsvær under de

blomstrende frugttræer uden for huset, og forstmesteren åbnede dansen med sin kone, der havde pyntet sig i al tarvelighed, og som nu drejede sin lille, slanke skikkelse nok så smilende. Da så også Dietegen, som i de sidste år havde holdt sig ivrigt til mandfolkene, at Küngolt begyndte at vokse op til en smuk kvinde. Hendes fine og yndefulde ansigtstræk mindede om moderens; men i væksten slægtede hun faderen på; for hun skød i vejret som en ung gran, brystet var så dristigt hvælvet, at hun til trods for sine fjorten år næsten syntes fuldbarmet. Et guldgult lokkehår faldt yppigt ned over ryggen og skjulte de endnu kantede, men smukt og fastformede skulderblade. Hun var klædt i en grøn dragt og bar om den blottede hals sit ravperlehalsbånd og på hovedet havde hun ligesom de andre unge piger efter datidens skik en lille rosenkrans. Hun smilede med åbent og venligt blik til alle sider; men en gang lod hun sine øjne spille med et besynderligt udfordrende udtryk og strejfe som pile hen over de unge mænd, indtil de et øjeblik hvilede på Dietegen og derpå gled videre. Dietegen så straks op, og hendes blik traf ham endnu en gang flygtigt, hvorpå han rødmende slog øjet ned og Küngolt gav sig til at pille ved sit hår. Det var første gang, at de blev forlegne ved at se på hinanden; men kort efter var de igen i hinandens nærhed og deltog snart hånd i hånd i en runddans. En ukendt følelse af lykke gennemstrømmede ham og forlod ham heller ikke igen, da kæden opløste sig. Men Küngolt skiltes fra ham som fra noget, der hørte hende til, og hvis besiddelse hun kunne være sikker på; kun nu og da strejfede hun ham med et blik, og når han tilfældigt kom i nærheden af andre unge piger var hun straks til stede og stillede sig imellem.

Og således vedvarede lystigheden til helt ud på natten; de unge mennesker blev så muntre og forfløjne som unge skovduer, og snart tog de luven fra den lystige forstmester, og denne spejlede sig nok så fornøjet i den livlige ungdom, men gjorde især al mulig stads af sin kone, hvis oprømthed i høj grad morede ham, især da hun begyndte at forsyne ham med allehånde lystige øgenavne. Så ærbar nu end al denne lystighed var, så ville dog måske en anden bys borgere have fundet den en lille kende for varm; den kryddervin, som blev drukket, var af fortræffelig tillavning; men i dem selv var der en lille smule for meget sukker og i deres glæde et lille gran for meget sødme. De unge pigers hænder lå uafbrudt på de unge mænds skuldre, og man tog hinanden på skødet og kyssedes nu og da uden at benytte en panteleg som påskud, som nutidens filistre. Der fattedes dem kort sagt en vis forbeholdenhed, hvormed Dietegen som en ætling fra Ruechenstein, var i rigeligt mål velsignet. For, endskønt han allerede var forelsket, flyede han dog som ild den kælne ganten, der nu var blevet temmelig almindelig og holdt sig uden for den farlige linje. Men så meget kækkere og fortroligere blev Küngolt, som i barnlig uvidenhed, på halvvoksne pigers vis, ikke kunne beherske sig, men opsøgte den undselige Dietegen, der havde sat sig i skyggen af nogle mørke træer. Hun satte sig ned ved siden af ham, greb hans hånd og begyndte halvt barnligt at lege med hans fingre. Da han fandt sig i dette og selv begyndte at stryge sin hånd gennem hendes lokker på en højtidelig, beskytteragtig måde, næsten som om han kunne været hendes gudfader, lagde hun straks armen om hans hals og begyndte at kærtegne ham med et barns ugenerthed, men tillige med dettes hele

lidenskabelighed og ubeherskede voldsomhed, skønt det dog allerede var kvinden hos hende, der begyndte at røre sig. Dietegen, der ikke mere var noget barn, ville bruge sin forstand for dem begge og lod sig det være magtpåliggende så snart som muligt at frigøre sig for hendes arm, da den oplivede forstmesterkone netop kom forbi og med fornøjelse opdagede, at børnene var sammen.

"Det er ret, at I også holder sammen," sagde hun, idet hun sluttede dem begge på en gang i sine arme, "vær kun rigtig god imod Dietegen, mit barn, han fortjener at beholde et hjem ikke blot i vort hus, men også i dit hjerte, og du, Dietegen! vær altid min Küngolt en tro vogter og beskytter, og slip hende aldrig af dine øjne, som jeg tiltror alt godt!"

"Han tilhører mig alene og har allerede længe tilhørt mig!" sagde Küngolt næsten trodsigt og kyssede ham kækt og flot på kinden, halvt som en elskerinde og halvt som et barn kysser en kattekilling. Nu blev det den stakkels fyr lovlig hedt og genert mellem datter og moder; han frigjorde sig temmelig ublidt fra dem og trådte nogle skridt tilbage, Küngolt forfulgte ham overgiven, og, da han på sin flugt igen nærmede sig til den kønne moder, fangede denne ham i spøg, holdt fast på ham og råbte: "Her har du ham, barn! Kom her og hold fast på ham!"

Da han således var fanget på ny, bankede hans hjerte af stor ophidselse, og nu, da han så sig så vel forsørget, følte han først rigtigt sin ensomme stilling i verden. Han forekom sig selv som en fortabt sjæl, rystet af livets træ, som var blevet optaget og plejet af bløde hænder, og som nu for bestandig var berøvet sin egen frie tilværelse. Han stod derfor skælvende og tavs, mens den personlige frihedsfølelse kæmpede med hans inderlige

hengivenhed, halv oprørt over disse kvinders påtvungne fortroligheder og halv fristet til at gribe den unge pige om hovedet og voldsomt drage hende til sig. Han var knyttet til moderen ved den trofasteste og taknemmeligste hengivenhed; men hendes ugenerte opmuntring til ganteri fyldte ham med en besynderlig angst; han betragtede sig helt som tilhørende hendes datter; men han var alvorligt bekymret for dennes gode sæder, og da Küngolt nu ville trykke et heftigt kys på hans mund, holdt han pludselig hånden imellem og sagde velvilligt, men i en tone, som han kunne været en gammel skolemester: "Du er endnu for ung til dette! Det er ikke passende for dig!"

Küngolt blev bleg af vrede og undseelse; hun gik pludselig sin vej og blandede sig mellem det øvrige selskab, hvor hun først med tvungen oprømthed sprang en smule omkring, hvorpå hun i sort humør trak sig tilbage og satte sig lidt borte fra selskabet. Forstmesterens kone klappede smilende den unge moralprædikant på kinden: "Se, se! Du er jo en hel streng hovmester! Men så meget troligere vil du sørge for mit barn! Lov mig, at du aldrig vil forlade hende! Her er vi alle et muntert folkefærd, og det kan være, at vi tænker for lidt på fremtiden!"

Med våde øjne gav Dietegen hende hånden og hun førte ham nu tilbage til selskabet. Men Küngolt vendte ham hånligt ryggen og stirrede med oprigtig sorg og vrede ud i majnatten.

Forunderligt! Nu var barnet på én gang blevet stort nok til at volde den knibske ungersvend elskovskvaler. Han gik sørgmodig og forvirret til side og var endnu mere skamfuld end den unge pige.

"Hvad skal det betyde? Hvad er der nu at sørge over?" sagde den fornøjede forstmester, da han bemærkede det, og nu brast

Küngolt i en heftig gråd og råbte højt i alles påhør: "Han er blevet mig foræret af dommeren den gang, da han ikke var andet end et lig, som jeg vakte til live. Derfor har han ikke noget at befale over mig; men jeg alene at befale over ham, og han må gøre alt, hvad jeg vil, og når jeg gerne vil kysse ham, så har han ikke noget at sige til det, men har blot at stå stille!"

Over denne besynderlige udtalelse brast de alle i latter; men forstmesterens kone tog Dietegen ved hånden, førte ham hen til barnet og sagde: "Kom nu og forson dig med hende og lad hende kysse dig endnu denne gang! Siden efter skal du også få din vilje og være hendes foresatte i slige sager!" – Rødmende, i betragtning af de mange tilskuere, strakte Dietegen halvt modstræbende munden frem; hun greb ham myndigt i håret og kyssede ham, og efter at hun endnu havde tilkastet ham et blik fuldt af vrede, gik hun rask og trodsig sin vej, hvorved hendes gyldne lokkehår bølgede for nattens vind og i forbigående strejfede Dietegens ansigt. Men nu tændtes der også allehånde flammer i hans indre; han forlod kort efter det lystige selskab og søgte den vilde Küngolt med stigende hast og utålmodighed, indtil han fandt hende på den anden side af huset, hvor hun sad drømmende ved brønden og legede med sit ravperle-halsbånd. Han greb begge hendes hænder og trykkede dem i sin højre hånd, den venstre slog han om hendes skulder, så at den yndefulde, men endnu ikke fuldt udviklede skikkelse fo'r sammen under hans stærke hånd. "Hør, du barn!" sagde han hurtigt, "jeg lader mig ikke lege med! Fra i dag af er du lige så vel min ejendom, som jeg er din, og ingen anden mand skal få dig i levende live! Tænk på det, når du en gang bliver stor nok til det!"

"O, du store og gamle mand!" sagde Küngolt sagte og smilende, skønt hun blev en smule bleg: "Du er min og ikke omvendt! Men det skal du ikke bryde dig om; for jeg vil næppe nogensinde give slip på dig!"

Dermed rejste hun sig og uden at kaste et blik mere på sin legekammerat gik hun uden om huset.

Men den gode forstmesterske forkølede sig i den kølige majnat og pådrog sig derved en dødelig sygdom, som hun nogle måneder efter bukkede under for. På dødslejet var hun meget bekymret for sin mand og barnet; hun nægtede også hårdnakket den virkelige årsag til sygdommen; for hun følte ret vel, at det ikke var den rette dødsårsag for en husmoder at dø som følge af uforsigtighed ved en festlig lejlighed.

Da hun nu lå lig i skovhuset, var alle meget bedrøvede, og hele byen sørgede over hende; for hun havde ikke nogen eneste fjende. Forstmesteren selv græd om natten i sin seng; om dagen talte han intet ord og gik kun nu og da hen til kisten og betragtede det stille lig, hvorpå han hovedrystende gik sin vej igen.

Han lod binde en tung krans af friskt grangrønt og lagde den på kisten; Küngolt hobede et helt bjerg af skovblomster ovenpå, og således blev liget oppe fra bjerget båret ned i kirken, fulgt af slægt og venner og af jægersvendene.

Da hun nu lå i den kolde jord, førte forstmesteren ligfølget ned i herberget, hvor han havde ladet anrette et rigeligt begravelsesmåltid. Det fornødne vildt, et rådyr og to prægtige årfugle, havde han egenhændigt nedlagt, fuld af smerte over sit tab, og da de smukt fjedrede fugle nu prangede på bordet, da

tænkte han atter på den høje bjergskov, hvor hun havde siddet, og som han i deres kærligheds unge dage så ofte havde gennemstrejfet, bærende den afdødes billede i sine tanker. Dog turde forstmesteren ikke længe hengive sig til slige tanker; for da rødvinen og malvasieren nu blev kredenset, og bordene blev overstrøet med en stor kurvfuld af alle slags bagværk, kom der liv i gæsterne, og begravelsesgildet kunne snart ikke mere skelnes fra et barselgilde.

Forstmesteren sad mellem Küngolt og Dietegen, som på grund af hans svære korpus ikke kunne se hinanden uden ved at bøje sig frem over bordet eller bag ved hans ryg, hvilket ikke faldt dem ind, da de alene sad sørgmodige og alvorlige under den begyndende lystighed. Lige over for Dietegen sad der en dame, der vel kunne være hen imod de tredive, et søskendebarn til forstmesteren, ved navn Violande. Denne dame gjorde sig bemærket ved sin udsøgte og afstikkende dragt; for den måde, hun var klædt på, vidnede ikke om tilfredshed og lykke, men røbede uro og indre tomhed. Hun var smuk og forstod at give sig et vindende udtryk, når ikke netop det påtagne og selvbehagelige tittede igennem hendes væsen.

Allerede som fjortenårig tøs havde hun været forelsket i den nuværende forstmester, fordi han tilfældigvis havde været den største og smukkeste af de unge mænd, der var kommet hende for øje. Men han havde intet mærket til denne tidlige lidenskab, da han overhovedet ikke havde givet stort agt på sine små kusiner, men mere havde henvendt sin opmærksomhed på voksne damer, der faldt i hans smag. Opfyldt af forbitrelse og skinsyge, og ikke mindre af rænker, havde nu dette lille væsen forstyrret to eller tre kærlighedsforhold for forstmesteren, idet

hun ved fintspundne kabaler forstod at bringe forstyrrelse og forvirring ind i forholdet. Når han var godt på vej til at erobre en eller anden lille skønhed, så opfandt dette forslagne væsen med største frækhed allehånde fortællinger og småtræk, hvoraf det syntes at fremgå, at han egentlig slet ikke kunne lide den vedkommende dame, men tværtimod havde en anden i kikkerten og i det hele taget var en forslagen og beregnende person. Og alle slige krøniker og opspind forstod hun prægtigt at sætte i omløb under hånden, således at ingen vidste, fra hvem de kom. Og sådan hændte det flere gange, uden at han kunne forklare sig sammenhængen, at den dame, som han sværmede for, pludselig vendte sig fra ham i mistro, mens en anden, som han aldrig havde skænket en tanke, uventet beærede ham med sin gunst, og, da hun først en gang havde betrådt dette spor, ikke helmede, før rygtet havde fået fat på sagen. Forvirret og utålmodig over denne skæbne, lod han nu de skønne sejle deres egen sø og hengav sig en kort tid til nydelse af friheden. Og således var alt mislykkedes før ham, endda han var en køn og dygtig fyr, så længe til han kom til den nu afdøde forstmesterinde. Hun holdt ham fast, da hun var lige så ærlig som han selv, og alle den lille hekses kunster var omsonst, ja hun bemærkede dem ikke en gang, fordi hun kun så på den elskedes øjne. Men derfor havde han også været hende taknemmelig og tro alle hendes livs dage og havde agtet hende som et dyrekøbt klenodie.

Men da Violande omsider så skovrideren, forsørget, anvendte hun sine erhvervede færdigheder på andre steder, da hun ikke nænnede at lade dem ligge brak, og jo ældre hun blev, med desto større indsigt og held, men stadig uden lykke for sig

selv; for hun forblev ugift, og de mænd, som det lykkedes hende at fravinde deres veninder, vendte sig ikke af den grund til hende selv, da de snarere følte had og foragt for hende. Da vendte hun sig mod Himlen og sagde, at hun ville være nonne; dog overvejede hun sagen endnu en gang i den ellevte time, og i stedet for at indtræde i et kloster, indtrådte hun i et ordenshus, som hun kunne træde ud af igen, hvis det syntes hende tilrådeligt, ja endog gifte sig. Hun forsvandt nu fra verdens øjne, da hun flyttede omkring fra et hus til et andet i forskellige byer og ingensteds fandt ro. Pludselig, da det var rygtedes, at forstmesterens kone lå på sygelejet, dukkede hun igen op i Seldwyla i verdslig dragt, og således gik det til, at hun ved begravelsesgildet kom til at sidde lige over for den sørgende enkemand.

Hun betvang sin uro og så af og til helt beskeden og barnlig ud, og da kvinderne rejste sig fra måltidet og blandede sig mellem hinanden, mens mændene nu først satte sig rigtigt til rette ved bordet for at drikke, gik hun hen til Küngolt, kyssede hende og sluttede venskab med hende. Den unge pige følte sig smigret ved denne tilnærmelse af en halvgejstlig dame, der havde været vidt omkring og var rig på verdenserfaring; de førte straks en lang og fortrolig samtale, som om de havde kendt hinanden i år og dag, og da man brød op og skiltes, bad Küngolt sin fader om at tage Violande i huset til sig til at styre og forestå husvæsenet; for hun selv følte sig endnu for ung og uerfaren dertil. Forstmesteren, hvis stemning i dette øjeblik bestod i en vidunderlig blanding af sorg og halvdrukken munterhed, og hvis tanker var langt borte hos den afdøde, gav uden videre eftertanke sit minde til dette, endskønt han ikke

havde noget videre til overs for søskendebarnet, som han anså for en løjerlig snørestøvle.

Hun installerede sig altså en af de første dage efter i forstmesterboligen og indtog med god anstand og ikke uden rørelse sin plads ved den huslige arne, hvor således efter lang tids vildfarelse hendes tidligste ungdoms ønsker syntes at gå en rolig opfyldelse i møde. Hun åbnede beskeden sin forgængerskes skabe og kister og så linnedet og gangklæderne ligge dér, omhyggeligt ordnede og i den dybeste fred. Hun fandt gryder og kedler, krukker og kander opstillet i sirlige rækker, og hørbundterne hang nok så hyggeligt under taget. I denne fred lod hun alting blive stående et par uger; men da begyndte hun så småt med at stille de små krukker imellem de store, at kaste linnedet hulter til bulter og at spæge hørren, og før hun var blevet færdig med dette, havde hun også allerede begyndt at bringe uorden i de personlige forhold i huset.

Da det var hendes hensigt nu endelig en gang at blive forstmesterens kone, for dog i alt fald at skaffe sig en forsørgelse, så gjaldt det først og fremmest om at fjerne de unge mennesker, Dietegen og forstmesterens datter, hvis forhold hun snart var kommet under vejr med, fra hinanden og at adskille dem for bestandig. For hun tænkte ganske rigtigt som så, at Dietegen, hvis han fik datteren til kone, ville blive i huset som forstmesterens efterfølger, og at denne da af hengivenhed for sin afdøde kone ikke mere ville gifte sig, hvilket derimod lettere ville ske, når børnene kom bort og han blev alene i huset.

Da Küngolt nu øjensynlig for hver dag, der gik, voksede sig kønnere, forstod hun at vække hos hende en tidligtmoden

bevidsthed om denne skønhed og indgive hende en selvtilfreds, omend endnu noget barnlig behagelyst, idet hun, uden at nogen mærkede det, med få ord forstod at bringe pigebarnet i et interesseret forhold til alle unge mennesker, så at barnet vænnede sig til at vurdere enhver efter, om han følte og bøjede sig for hendes skønhed, og på den anden side bibragte enhver af disse den tro, at han særligt var faldet den unge pige i øje.

Så drog Violande andre unge pigebørn til huset, så at der ofte blev et artigt selskab, hvor der da under hendes forsæde og ledelse blev kurtiseret vakkert.

Og sådan gik det til, at Küngolt, før hun endnu havde fyldt seksten år, allerede så en kreds af urolige gemytter forsamlet omkring sig.

Der blev arrangeret allehånde større og mindre festligheder, småhistorier, småkævlerier, sang og basseraller, og, som det plejer at gå, gjorde næsvise eller tåbelige personer sig ubehagelige og opnåede derved at gøre størst lykke.

Dette gjorde ikke Dietegen lykkelig. I begyndelsen så han til med en vis sky vemod, der ikke klæder en opvoksende ung mand videre godt; men, da selskabet snarere syntes at more sig over det, end at blive rørt ved det, og, da Küngolt selv betragtede det koldt, ville han hævne sig på dem ved barnagtig trods og surmuleri. Men dette bragte ham endnu mindre på den grønne gren, og det endte med, at han en dag troede at bemærke, hvordan Küngolt, der sad alene midt i en kreds af hånligt udseende unge mænd, med velbehag hørte på fortællinger, hvori de øjensynlig gjorde sig lystige over ham.

Da vendte han sig bort og undgik fra nu af selskabet i tavshed. Han havde desuden nu nået den alder, i hvilken de

kraftige drenge begyndte at blive våbenføre. Der påhvilede fra ældgammel tid førsterboligen en forpligtelse til i påkommende tilfælde at kunne stille tre eller fire væbnede mænd, og forstmesteren havde altid ladet sig det være magtpåliggende at kunne stille af sine egne folk. Og nu så han med tilfredsstillelse, at Dietegen, der var slank og velbygget og skød rask i vejret, snart ville du til at stikkes i et sirligt harnisk, som han i sin tid havde håbet at kunne udfylde med sin egen søn.

Nu begyndte Dietegen da at gå i fægteskole de lange vinteraftener, sammen med andre jævnaldrende, der skulle oplæres i våbenbrug. Han lærte at bruge de kortere våben efter landsens skik og brug, og om foråret og sommeren tilbragte han mangen en søn- og festdag ude på marken eller ved en lysning i skoven som tilskuer ved ungdommens feltmanøvrer, når de øvede sig i en rask march i sluttet trop, eller når de ved hjælp af deres lange spyd satte over brede grøfter eller på anden måde udviklede legemets kraft og smidighed. Også skydeøvelserne havde i ham en andægtig tilskuer.

Da det daglige liv i forstmesterboligen som følge af disse omstændigheder var undergået en betydelig forandring, og da navnlig kvindernes rumsteren ofte var forstmesteren til besvær, uden at han ret gav agt på, hvorledes det hang sammen dermed, så tog forstmesteren nu oftere, end det var sket i hans første kones tid, vejen ned til vinstuerne i staden, hvor han blandede sig mellem sine bysbørn. Ked af al den pjattede uskik derhjemme foretrak han mændenes modnere dårligheder og vendte mangen gang med tungt, men altid med oprejst hoved hjem til forstmesterboligen, når midnatsklokkens sidste slag døde hen.

Og således gik tingene deres gang, og tiden randt, indtil endelig en solklar St. Hansdag indfandt sig med allehånde mærkelige bebudelser.

Forstmesteren var vandret ned til byen til sit lav, der i skøn troskab mod sine love fejrede sin årsdag med et stort knald, og det var hans hensigt at deltage i drikkegildet til et godt stykke ud på natten.

Dietegen var tidligt gået hen i skyttehuset, da han en gang ville øve sig i at skyde en hel, lang sommerdag. Det andet mandskab havde også taget orlov, den ene var spadseret ud på landet til sin familie, den anden var gået til dans med kæresten, den tredje var draget til marked for at købe tøj til en dragt eller et par nye sko.

Nu sad altså kvinderne alene derhjemme i forstmesterhuset, lidt mutte over den ugenerte måde, hvorpå hele husets mandlige besætning havde ladt dem i stikken på denne festdag, uden at bekymre sig om hvorledes de skulle fordrive tiden. De kastede lange blikke ud gennem de skinnende ruder, som om de spejdede efter, om der ikke også skulle vise sig et eller andet, der kunne give dem anledning til en munter dag.

Først gav de sig til at bage kager og tilberede allehånde søde sager; dernæst bryggede de en kraftig, krydret vin for mulige tilfælde og for om aftenen at kunne byde de hjemvendende mænd en forfriskningsdrik. Derpå klædte de sig i deres bedste puds og smykkede sig med blomster, mens andre jomfruer, som de havde ladet indbyde til et lille dameselskab, indfandt sig én efter én, ligeledes i høj puds, og selv den sidste af tjenestepigerne havde indfundet sig, pyntet og strålende.

Da aftenen nærmede sig og bredte sit gyldne lys over byen og dalen, stod bordet dækket under de smukke lindetræer uden for huset.

Da nu damerne havde bænket sig i kreds om bordet, gjorde de sig ret til gode og sang med velklingende stemmer mangestrofede sange med længselsfuldt klagende melodier, om elskovslykke og hjertesorg, om de to kongebørn eller "Der gik en Svend og hans Pigelil" og lignende viser. Sangen lød så lokkende langt ud i landet. Fuglene i lindene og i den nære skov, som i førstningen havde lyttet en smule til, sang nu med om kap. Men snart lod endnu et tredje kor sig høre, idet der ned fra bjerget trængte musik af fløjter og fioler, blandet med mandsstemmer. En flok unge mennesker var kommet herover fra Ruechenstein og kom nu ud af skoven og slog ind på den vej, der løb tæt forbi forstmesterhuset ned ad dalen til; toget førtes af nogle spillemænd. Det var byfogdens søn fra Ruechenstein, en halvlystig kumpan, der for så vidt vanslægtede fra de fædrene sæder. Han var just kommet hjem for at holde ferie og havde medbragt nogle vilde kammerater, hvoriblandt et par gejstlige skolarer, blandt hvilke befandt sig en ung munk; desuden Hans Schafürli, rådstueskriver i Ruechenstein, en puklet og sammenkrøben skikkelse med en lang kårde; han sluttede toget, da de på den smalle vej var nødt til at gå gåsegang.

Så snart de blev opmærksomme på de syngende damer, lod de straks deres egne musikanter holde op; og syntes at ville vente, til sangen var endt. Imidlertid forstummede damerne ligeledes; de var overraskede, men smilede på samme tid betydningsfuldt i forventning af, hvad der nu måtte komme. Violande lod sig ikke i mindste måde bringe ud af fatningen,

men gik hen til byfogdens søn, som hilste hende ærbødigt og forklarede, at han med sine kammerater havde villet aflægge et lille besøg i den muntre naboby, for ikke at tilbringe St. Hansdagen alt for trist; men nu syntes der jo her at tilbyde sig en skønnere rast, for så vidt det var tilladt at byde jomfruerne op til en ærbar dans.

På mindre end tre minutter var sagen ordnet, og de dansede nu alle på vænget uden for forstmesterhuset, Küngolt med byfogdens søn, Violande med munken og de øvrige med skolarerne; men mest lidenskabeligt tumlede rådhusskriveren sig, der til trods for sin pukkel slog noget vældigt om sig med sine ben, der syntes at spalte sig straks neden for hagen.

Küngolt var ikke i stemning og vidste ikke, hvad der fejlede hende. Da derfor Violande hviskede til hende, at hun skulle lægge an på byfogdens søn, for at hun kunne blive byfogedfrue i Ruechenstein, viste hun sig kold og ligegyldig; men da hun pludselig så den pukkelryggede springe omkring med nogle vældige bevægelser, brast hun i en høj latter. Hun forlangte straks at danse med ham, og det så ud som et eventyr, da hendes smukke, smidige skikkelse i den grønne dragt og med mørkerøde roser i håret fløj afsted ved den forkrøblede skrivers arm, der bar sin pukkel hyllet i skarlagen.

Snart skiftede hun imidlertid lune, hun gav skriveren løbepas, og raden kom nu til munken, fra denne til én af studenterne, og inden en halv times forløb havde hun danset med alle de tilstedeværende unge mænd, så at de alle fæstede deres blik på hende i en besynderlig beruset tilstand, mens de øvrige kvinder anstrengte sig for at genvinde deres del af herredømmet. For at disse bestræbelser kunne lykkes, kaldte

Violande selskabet til bords under lindetræerne for dér at hvile ud og forfriske sig, således at hver af de unge ruechensteinere fik en dame ved siden og Küngolt fik plads hos byfogdens søn.

Men Küngolt var plaget af et heftigt begær efter at underkaste sig alle disse unge mænd. Hun råbte, at hun ville være deres mundskænk og skyndte sig ind i huset for at hente mere vin. Dér listede hun sig hurtigt ind i Violandes kammer og søgte noget i dennes klædeskrin. Violande havde en gang i al hemmelighed vist hende en lille flaske og betroet hende, at det var en eliksir eller elskovsdrik, som kaldtes for: *Følg mit spor*. Den, der fik noget af den at drikke af kvindehånd, han var hjemfalden til hende på nåde og unåde og måtte følge hende, hvor hun gik og stod. Vistnok var der i denne flaske ikke den stærke og farlige gift *hippomanes*, brygget af hjernen af et førstefødt føl, men denne drik var tilberedt af benene af en grøn frø, som havde ligget i en myretue og var blevet søndergnavet og særligt præpareret af dem. Men den var dog altid stærk nok til at fordreje hovederne på en halv snes genstridige mandfolk. Hun havde fået den lille flaske forærende af en nonne, hvis elsker var død af pesten, før trylledrikken var kommet til anvendelse, hvorpå hun havde slået sig fra verden og var gået i kloster. Violande selv kunne hverken bekvemme sig til at bruge den eller til at kaste den bort, fordi der let derved kunne afstedkommes en eller anden uforudset ulykke. Denne lille flaske tog Küngolt nu frem og hældte hurtigt dens indhold i en frisk kande vin, hvorpå hun med bankende hjerte skyndte sig ud med denne. Hun opfordrede alle de unge ruechensteinere til at tømme deres glas, da hun ville skænke for dem af en ny, sød vin, og hun forstod at indrette det således, at der intet blev

tilbage i kruset, da hun havde fyldt alle de unge mænds glas og derpå givet enhver af dem endnu en lille dråbe i tilgift, mens hun betragtede dem med et underlig skælmsk og gådefuldt blik.

I disse ligeligt og upartisk fordelte blikke lå tryllegiften, som nu i forening med den stærke vin bedårede de unge mennesker, så at de alle blændede af lidenskab omsværmede den strålende jomfru med det egenkærlige instinkt, der straks bliver lokket af et gode, der ønskes eller tilstræbes af andre. De lod de andre damer være for det de var, og blege af ærgrelse så disse ned for sig, eller de søgte at skjule deres forlegenhed under højrøstet passiar. Selv munken slap pludselig en lille, solbrændt tjenestepige, som han hidtil havde karesseret, og Schafürli, rådhusskriveren, trængte sig med lange skridt hen foran byfogdens søn, der kurtiserende holdt Küngolt i hånden.

Men denne vidste at holde dem alle stangen; hendes hjerte var koldt som is, og hun forstod at sno sig som en slange imellem dem, og da hun så, at hun havde dem alle i sit garn, lykkedes det hende også igen at stemme de andre damer venligt imod sig og at drage dem til.

Det var nu blevet mørkt. Stjernerne funklede på himlen og månens segl stod over skoven, dog blegnede den snart bag det klare skin af et St. Hansblus, som den muntre ungdom fra landsbyen havde tændt på en nærliggende høj.

"Lad os gå derhen!" råbte Küngolt. "Der er ikke langt og vejen er så smuk gennem skoven! Men, som det sig hør og bør, kvinderne foran og mændene bagefter!" Man fulgte denne opfordring og begav sig på vej gennem skoven med antændte fyrretræsfakler og høj sang.

Kun Violande blev tilbage før at tage vare på huset og tage mod forstmesteren, hvis han skulle komme hjem imens; for også hun tænkte i dag at gøre en god fangst. Det varede heller ikke længe, før han kom i høj stemning og med omtågede sanser. Da han opdagede bordet under lindetræerne, slog han sig straks ned dér og forlangte i bedste humør en sovedrik af Violande, der skyndte sig bort for at tilberede den til ham.

Men også hun smuttede først ind på sit kammer for at hente den længe ubenyttede flaske med den vidunderlige trylledrik; men, da hun kom og søgte den, fandt hun den ikke. Hun fandt den heller ikke på vejen, da hun forlegen og tankefuld vendte tilbage, for der, hvor Küngolt hurtigt og uagtsomt havde smidt den, var den allerede fundet af den solbrændte tjenestepige, der var ladt i stikken af munken, den gang da hun fortrædelig havde trukket sig tilbage i huset.

Violande var dog ikke længe rådvild. Hun tilberedte drikken så meget sødere og stærkere og satte sig tæt hen til forstmesteren, mens han drak. Der var en overstrømmende blidhed og huldsalighed over hendes væsen; desuden bar hun en lysegul dragt, der over alt var kantet med rødt og stod smukt til en ulastelig hvid teint. Hun havde taget blomsterne af håret for ikke at synes barnagtig og vundet sine fyldige, mørke fletninger om hovedet.

"Ej, ej, niece," sagde forstmesteren, da han over bægeret havde tilkastet hende et blik og set hende sidde ganske tæt ved sig: "Hvor I ser godt ud!"

Da smilte hun sødt og betragtede ham med et saligt blik, mens hun sagde: "Finder jeg endelig nåde for eders øjne og så

sent! Hvis I blot vidste, hvor kær I var mig, allerede mens jeg var barn!"

Det gik den gode mand til marv og ben, stærkere end en trylledrik af frøben; vidunderlige forestillinger, en dunkel erindring om et smukt pigebarn fo'r igennem hans hoved, og nu havde dette barn allerede for længst omsvævet hans arne som en moden, endnu ungdommelig kvinde, der af en velvillig skæbne var ført i havn hos ham. Hans højmodige hjerte steg helt op i hans ophidsede hjerne og begyndte dér at udkaste allehånde billeder. Violande stod på én gang for ham som en kvinde, der var prøvet og lutret i erfaringens og lidelsernes skole, med hvem man erholdt et betydningsfuldt og hemmelighedsfuldt stykke menneskeliv i medgift, og som derfor var vel værd at slutte til sit bryst og give et hjem i sit hus og sit hjerte.

Han tog hendes hånd, klappede hendes kind og sagde: "Vi er ikke gamle, Violande, kære niece! Vil I endnu blive min kone?"

Og da hun lod ham beholde hånden og bøjede sig nærmere til ham, strålende af oprigtig henrykkelse, tog han sin første kones bryllupsring, som han siden hendes død havde båret på en forsiring på sit dolkegreb, og stak det dyrebare klenodie på Violandes finger. Hun trykkede sit ansigt mod hans brede, gråbrune løveansigt, de omfavnedes og kyssedes ømt under lindene, der raslede svagt i nattevinden, og den kloge mand troede at have fundet de vises sten.

I dette øjeblik vendte Dietegen hjem med sine våben. Da han kom tværs over vænget, hørte det karesserende par intet til hans komme, og han blev nu højst bestyrtet vidne til, hvad der her gik før sig. Skamfuld og rødmende trak han sig så stille som

muligt tilbage og gik uden om huset for at nå bagdøren. Men dér hørte han på én gang en højrøstet skrigen og råben som af mennesker, der var i strid eller i overhængende fare. Ufortøvet gik Dietegen efter larmen, og snart fandt han det før så muntre selskab i en skrækkelig tilstand. Under påvirkning af vinen og den indbyrdes skinsyge var de unge mænd blevet grebet af et almindeligt raseri, så at de på vejen hjem fra St. Hansblusset, allerbedst som de gik midt iblandt kvinderne, havde angrebet hinanden med deres dolke, hvorved flere af dem havde fået forsvarlige rifter. Men, netop som Dietegen kom til, havde den krumme rådstueskriver rasende gennemboret byfogdens søn med sin kårde, så at denne, ligeledes med sit sværd i hånden, var tumlet om i græsset og netop i dette øjeblik opgav ånden, mens de øvrige endnu to og to holdt hinanden i struberne og kvinderne i forfærdelse skreg på hjælp med undtagelse af Küngolt, der stod nysgerrig med åben mund som tilskuer ved det skrækkelige skuespil.

"Küngolt, hvad er det, der her går for sig?" sagde Dietegen til hende, efter at han havde mønstret hende med et hurtigt blik. Det var det første ord, han i lange tider havde henvendt til hende. Hun fo'r sammen; dog syntes det, som hans stemme virkede velgørende på hende. Da sprang han uopholdelig ind blandt de kæmpende, og det lykkedes ham med nogle få kraftige anstrengelser at rive de rasende ynglinge fra hinanden og at vise dem, hvad der var sket, og nu lod de straks armene synke og stirrede som tilintetgjorte snart på liget og snart på den vilde Schafürli, der stirrede omkring sig som en vanvittig.

Imidlertid var bønderne og ligeledes de hjemvendte jægersvende kommet til, og to foreløbig ruechensteinerne til

fange og bandt Schafürli.

Det blev en trist morgen, der nu fulgte på. Forstmesteren var forlovet med den onde Violande, det summede og hamrede i hans hoved, en død ruechensteiner lå i huset, de andre var forvaret bag lås og slå, og førend middag indfandt der sig en udsending fra Ruechenstein og den gamle byfoged selv for at erkyndige sig om ulykken og dens årsager og dernæst fordre alle vedkommende til regnskab.

Men allerede i tårnet havde den fangne rådstueskriver, som vidste, at han let kunne miste sin hals for mordet på byfogdens søn, rejst en frygtelig anklage mod kvinderne fra Seldwyla, og navnlig mod Küngolt, som han beskyldte for at have øvet hekseri og trolddomskunster.

Den fortørnede tjenestepige havde siden tilgivet sin munk og ved samme lejlighed stukket den lille flaske til ham og hvisket ham nogle ord i øret, og denne havde igen givet den til Schafürli.

Til seldwylernes forfærdelse blev der endnu samme dag rejst anklage mod forstmesterens barn og mod hans hus; for enhver såvel i Seldwyla som i Ruechenstein troede på virkningen af trylledrikke, og de tilstedeværende ruechensteinere optrådte så truende, at forstmesterens yndest og anseelse ikke formåede at hindre, at Küngolt blev ført i fængsel, og det så meget mindre, som han for øjeblikket følte sig ligesom lammet i sine bevægelser.

Halvt bevidstløs af skræk tilstod hun straks sin brøde, og Schafürli og hans kammerater blev satte på fri fod. Ruechensteinerne forlangte nu, at heksekvinden, som havde drevet sit onde spil med deres bysbørn og forårsaget en

ruechensteiners død, skulle udleveres dem til afstraffelse. Dette blev afslået og de drog knurrende bort med liget af byfogdens søn. Men, da det siden efter kom dem for øre, at seldwylerne kun havde dømt den unge pige til et års mild fængselsstraf, vågnede det gamle fjendskab, der havde sovet i en del år, med ny styrke, og det blev nu en farlig sag for enhver seldwyler at overskride deres territorium.

Staden Seldwyla havde nu intet fængsel for forseelser, som de i følge deres livsanskuelse regnede til de lettere og ønskede at straffe med skånsomhed, men plejede at tinge de domfældte i kost og pleje hos én eller anden dertil skikket borgerfamilie. Og nu måtte da den stakkels Küngolt vandre op på rådhuset for dér at lade sig udbyde ved offentlig auktion.

Forstmesteren, hvis munterhed var borte, sagde med et suk til Dietegen, at det ville blive en sur gang for ham at følge hende op på rådhuset og våge over hende; for der måtte være nogen af hendes egne hos hende i denne bitre time. Da svarede Dietegen: "Jeg vil gerne gå, hvis jeg kun er god nok til det!" Forstmesteren gav ham hånden. "Gør det," sagde han. "Du skal have tak for det!"

Dietegen gik da hen på rådhuset, hvor et udvalg af rådsherrerne var forsamlet tillige med nogle købelystne og en flok nysgerrige. Han havde spændt sit sværd om sig og så hen for sig med et mandigt, men mørkt udtryk.

Da nu Küngolt blev ført ind, bleg og forgræmmet, og hun skulle stå foran bordet, trak Dietegen hurtigt en stol derhen og lod hende sidde på den; selv stillede han sig bag ved stolen og hvilede sin hånd på rygstødet. Hun tilkastede ham et forundret

blik, og så atter på ham med et smerteligt smil; men han så tilsyneladende rolig og streng bort over hovedet på hende.

Den første, der gjorde et bud på arrestanten, var stadstrompeteren, en drukkenboldt, der gik sin kones ærinde for ved en sådan handel at hjælpe en smule på deres ødelagte finanser, og navnlig fordi det var at vente, at fangen fra sit fædrehjem ville modtage rigelige sendinger af allehånde gode sager, som man da kunne bemægtige sig eller dog i det mindste få del i.

"Vil du til stadstrompeteren?" spurgte Dietegen Küngolt kort, og hun sagde Nej efter at have kastet et blik på musikanterens opdunstede, rødblissede ansigt. Denne råbte leende: "Mig er det også lige meget!" og svinglede ud.

Derpå bød en gammel sadelmager og pelsfabrikant på Küngolt i den tanke, at han skulle drage god gavn af hende ved at lade hende sy for sig i forretningen. Men han havde et åbent sår på benet, som han salvede og plastererede den hele dag, og på hovedet havde han en gevækst af størrelse som et hønseæg, som Küngolt altid havde været bange for som barn, når hun gik til skole og måtte forbi hans værksted. Da nu Dietegen spurgte hende, om hun ville til ham, svarede hun derfor atter nej, og han gik brummende sin vej.

Nu kom en pengeveksler frem, der var berygtet dels for sine ågerforretninger og sin smudsige pengegriskhed og dels for sin lystne sanselighed. Men næppe havde han fæstet sine røde øjne på Küngolt og åbnet sin skæve mund for at gøre et bud, så vinkede Dietegen ham bort med en håndbevægelse, ledsaget af et truende blik uden først at have adspurgt den forfærdede, unge pige.

Der blev nu kun nogle ordentlige folk tilbage, som der ikke var noget videre at indvende imod, og disse blev nu stedt til den egentlige auktion. Mindste bud blev gjort af graveren ved kirken, en stilfærdig og skikkelig mand, der havde en vakker kone og, efter sin egen mening, også et passende lokale, og som allerede havde haft adskillige straffefanger i kost.

Ham blev da Küngolt tilslået af rettens forvaltere, og hun blev straks ført hen i hans hus, der lå mellem kirkegården og en sidegade. Dietegen gik med for at se, hvor hun blev installeret. Hun blev anbragt i en lille, åben forhal i huset, der stødte umiddelbart op til kirkegården, men var adskilt fra denne ved et jerngitter. Dér plejede nemlig graveren at indespærre sine fanger i den varmere årstid, hvorimod han om vinteren brugte at tage dem ind i stuen til sig og at fastgøre dem til kakkelovnen ved en let jernlænke om benet.

Da nu Küngolt befandt sig i sit fængsel og kun ved et jerngitter så sig adskilt fra de dødes grave og desuden i sin umiddelbare nærhed fik øje på det gamle benhus, der var fyldt med hjerneskaller og andre ben af de døde, kom hun til at ryste og bad så bønligt, at man ikke måtte lade hende være alene dér, når det blev nat. Men graverens kone, som netop kom slæbende med en stråsæk og et tæppe, og gav sig til at anbringe en slags forhæng for gitteret, sagde, at det kunne ikke blive anderledes, og at den første tids ophold derinde kunne være en gavnlig bod for hendes syndige hjerte.

Da sagde Dietegen: "Vær rolig, jeg frygter ikke for døde folk eller spøgelser, og jeg vil komme her om natten og holde vagt uden for gitteret, så længe til du har vænnet dig til stedet."

Men dette sagde han til hende således, at graverens kone ikke kunne høre det, og begav sig derpå hjem. Dér fandt han den nedslåede forstmester, der netop var kommet overens med Violande om, at de først ville holde deres bryllup, når Küngolt havde udstået sin straf og denne kedelige historie var begyndt at gå i glemmebogen. Violande forholdt sig imidlertid så stille som en mus, glad over at hun selv, der var det egentlige ophav til det ulykkelige hekseri og dets følger, var sluppet så helskindet derfra. Ved det strenge forhør, som også hun havde været underkastet, havde hun forklaret, at hun kun havde gemt denne elskovsdrik for at den ikke skulle komme i de urette hænder, og man havde kun halvt om halvt fæstet lid til denne forklaring og sluppet hende fri.

Da nu dæmringen var forbi og midnat nærmede sig, stod Dietegen stille op, tog sit sværd og en lille flaske med god vin og begav sig igen ned til staden, hvor han uden et øjebliks betænkning svang sig over kirkegårdsmuren og uforfærdet skred over gravene hen til Küngolts uhyggelige opholdssted. Hun sad lydløs bag ved forhænget, sammensunken på sin stråseng og lyttede skælvende efter den mindste larm; for hun havde allerede, før åndetimens komme, oplevet adskillige rædsler. Inde i benhuset var en kat smuttet hen over knoglerne, hvorved der var frembragt en klaprende lyd. Dernæst var buskene på gravene sat i bevægelse af nattevinden, så at det raslede og susede så besynderligt i bladene, og vejrhanen på kirketårnet havde drejet sig med en langtrukken knirken, som man aldrig lagde mærke til under dagens travlhed.

Da nu Küngolt hørte fodtrin, der nærmede sig, blev hun atter bange og fo'r sammen; men da en hånd greb igennem gitteret

og trak forhænget rask til side, så at fuldmånen skinnede klart ind i rummet, og en dæmpet stemme kaldte hende ved navn, da stod hun skyndsomt op, løb ham i møde og strakte begge hænder ud gennem gitteret.

"Dietegen!" udbrød hun og brast i tårer, de første hun havde kunnet græde siden hin ulykkesdag; for hun havde været som lammet af en bedøvelse.

Dietegen gav hende imidlertid ikke hånden, men den lille vinflaske og sagde: "Tag en slurk vin, det vil gøre dig godt." Hun drak og spiste også af det gode brød fra det fædrene bord, som han havde bragt med til hende. Og alt imens følte hun sig bedre til møde, og, da hun så, at han ikke ville tale mere med hende, trak hun sig i stilhed tilbage til sit leje og græd sagte, indtil hun til sidst faldt i en rolig søvn.

Men Dietegen holdt hende i ungdommelig uerfarenhed og uforstand for besat af en ond ånd, så at hun ikke kunne handle ret, og han vågede hos hende, idet han satte sig på en gammel gravsten, der lænede sig op mod muren, af hengivenhed mod hendes afdøde moder, og fordi han skyldte hende sit eget liv.

Küngolt sov indtil solens opgang, og da hun vågnede, så hun, at Dietegen var gået bort i stilhed.

Og således kom han den ene nat efter den anden for at våge hos hende; for efter hans tro måtte det være et farligt sted for én, der ikke havde nogen god samvittighed og var fuld af frygt. Hver gang bragte han hende en eller anden forfriskning med, spurgte hende også nu og da om, hvad hun ønskede sig, og bragte hende alt, hvad der syntes ham ret. Han kom også, når det regnede og stormede, og lod ingen nat gå over, og, når det

var en efter datidens tro særlig berygtet nat med hensyn til de døde og deres fred, så indfandt han sig så meget punktligere.

Hvad Küngolt angik, indrettede hun sig efterhånden ubemærket således, at hun trak sit forhæng for om dagen, efter eget sigende for at skjule sig for nysgerrige blikke, når der kom folk på kirkegården, men i virkeligheden var det for at sove; for hun holdt af at være frisk og årvågen om natten og intet øjeblik vende sit blik fra den mørke vogter derude og at fordybe sig i grublerier angående ham og sig selv, og hvordan det alt sammen var kommet, mens han troede, at hun sov.

Hun følte sig gennemstrømmet af en ny, hidtil ukendt lykke, så snart han kom og hun i hans nærhed kunne hengive sig til sine stille betragtninger og drømme. Hun anede ikke den hårde dom, han havde fældet over hende, og hun håbede igen at vinde ham tilbage, da han viste sig så tro. Dette var ikke hendes faders mening, der besøgte hende en gang om ugen; når hun da næsten hver gang ligesom ængstelig nævnede Dietegens navn, så at han vel mærkede, at hun igen havde vendt sin hu til ham, da sukkede han af hjertens grund, for det var hans inderligste ønske, at det halvfortabte barn måtte reddes gennem den brave plejesøn, men han frygtede for, at denne næppe ville binde an med en pige, der havde hengivet sig til heksekunster og allerede havde været arresteret som heks.

Imidlertid indfandt der sig også andet besøg hos Küngolt. Rådstueskriveren fra Ruechenstein, den vældige pukkeldrager, Schafürli, havde ikke kunnet glemme den skønne skabning og følte, at hendes billede levede og åndede i hans blød, der strømmede med en vældig fart gennem krumningerne på hans legeme, hvilket efter hans tro måtte bero på en virkelig

besættelse af samme art, som den, der vederfares, når man i en natlig stund møder en heks, der glider ensom ned ad strømmen i sin dunkle båd.

Han tænkte derfor, såsom han var en forvoven karl, at han hellere end søge trøst og lægedom hos kapucinerne måtte søge den hos sin ulykkes ophav, og nu vandrede han i en mørk nat op over bjerget, og hen på kirkegården, hvor hun sad fangen. Da det endnu ikke var på den tid, da Dietegen plejede at vise sig, og disse skridt også lød fremmede, blev Küngolt forskrækket og dukkede sig ned bag ved sit forhæng. Men Schafürli tændte en stump lys, som han havde taget med, rev tæppet til side og lyste op i det lille rum indtil han opdagede hende.

"Kom hid, heksetøs!" hviskede han heftigt og halvhøjt; "kom hid og giv mig begge dine hænder og din mund; for du må helbrede mig, hvad du har fordærvet!"

Hun kendte ham straks på hans skikkelse, og erindringen om al hendes ulykke så vel som selve hans nærværelse fyldte hende med en sådan angst, at hun skælvede som et espeløv uden at udstøde en lyd.

Da begyndte rådstueskriveren at ruske i gitteret, og da det ikke var overdrevent fast, men kun beregnet på at tjene som lukke for svagere fanger, ville det ikke være så vanskeligt ved en kraftig anstrengelse at løfte det af dets hængsler. Men i samme øjeblik kom Dietegen til og så, hvad der gik for sig, og greb Schafürli i skuldrene. Han skreg op og ville trække sin dolk. Men Dietegen holdt hans hænder og brødes med ham, indtil han havde fået magt med ham. Han overvejede nu, om han skulle tage ham formelig til fange og melde ham, eller om han skulle nøjes med at jage ham bort, og da han endnu ikke kendte

den nærmere sammenhæng med sagen, og ikke ville hidføre en ny forvikling for Küngolt, lod han den pukkelryggede løbe, men forbød ham, hvis han havde sit liv kært, nogensinde at komme igen. Men derefter begav han sig ind i huset og bevægede graveren til for fremtiden at tage fangen ind i stuen til sig, så meget mere, som det lakkede ad efterår, og nætterne begyndte at blive for kolde for hende i hendes hidtidige opholdssted.

Küngolt blev da endnu samme nat fastgjort til kakkelovnen med den vedtagne, lette lænke om foden. Det var en pyntelig indretning af grønne fliser, som var prydet med en fremstilling af menneskets skabelse og syndefaldet i ophøjet arbejde; ved dens fire hjørner var de fire store profeter anbragt på fritstående, snoede småsøjler, og det hele udgjorde et ganske pynteligt, leddelt monument, og lænket til dette sad nu Küngolt henslængt på ovnbænken.

Hun glædede sig over sin tryggere stilling og over sin redning, som hun havde Dietegen at takke for, og hun forklarede det hele ud af hans trofaste hengivenhed, endskønt han intet ord havde talt med hende den nat, men straks havde fjernet sig, efter at sagen var ordnet med værten.

Men, da nu den gode Küngolt var installeret således, indfandt der sig snart en ny liebhaver til hendes skønhed i form af en kapellan, der besørgede allehånde gejstlige småforretninger ved kirken, og som det også påhvilede at bringe de syge og fangerne kirkens trøst og formaning. Denne velærværdighed indfandt sig nu, da Küngolt havde fået plads i den varme stue, ret jævnligt hos hende for at tale hende formanende til og fordrive hendes hang til heksekunster og anvendelse af elskovsdrikke og derhos glæde sig ved hendes

friske skikkelse og indtagende væsen. For siden hendes lidelser var begyndt, var der kommet en ny art skønhed over hende; hun var blevet en moden, slank, skønt noget bleg jomfruskikkelse, hvis øjne lyste med en blid og strålende flamme, let beskygget af en mild sørgmodighed. Bortset fra fodlænken, blev hun behandlet som et medlem af familien, der også ombefattede nogle børn, og når kapellanen kom, så blev han trakteret med et glas vin eller øl, som måske forstmesteren sørgede for. Når nu den gejstlige havde holdt sin bordtale og indtaget sin forfriskning og endnu blev siddende lidt, øjensynlig for at nyde synet af den trøstede synderinde eller i velvillig nedladenhed klappe hendes hånd, så kunne Küngolt få små pludselige anfald af en genopvågnende munterhed, når hun betænkte, hvilken prægtig elsker hun, efter sin mening, besad i Dietegen i sammenligning med denne præstekrave.

Og således gik det til, at den unge pige, efter at hun i beskeden munterhed havde tilbragt sin dag med at drømme om en bedre fremtid, om aftenen havde vundet graverfamiliens hjerte, så at de rykkede bordet hen til hende ved kakkelovnen. Og da nu nytårsaften kom, gik det ligesådan, og præsten kom og sluttede sig til dem, og nu sad graveren og hans kone og børnene og kapellanen sammen om bordet hos den lænkede Küngolt og legede med nødder, og netop som Küngolt lo himmelhøjt over noget som pastoren havde sagt, mens han holdt hendes hånd, trådte Dietegen ind for at bringe sin myndling og sin herres barn nogle af de gode sager der hjemme fra. Et af hjertets ubevidste luner, den indsovede hjemve efter hende havde dog indgivet ham den tanke at tilbringe en liden stund hos graverens, for at Küngolt dog kunne have nogen af

sine egne hos sig den første nytårsaften i sit unge liv, som hun tilbragte borte fra hjemmet.

Men, da han nu uforvarende blev vidne til det lystige optrin og så præsten klappe den leende Küngolts hånd, blev han grebet af en isnende kulde, der næsten størknede hans blod, og, efter at have givet den unge pige de medbragte sager med et par ord som hilsen fra hendes fader, forlod han uopholdelig huset, mens han uvilkårligt mumlede mellem tænderne: "Tabt er tabt!" Nu først anede Küngolt pludselig betydningen af dette øjeblik, og alt blodet strømmede voldsomt til hendes hjerte, og hun sank sønderknust sammen i sin ovnkrog og selskabet skiltes fra hinanden i forvirring; lyset i graverboligen slukkedes, endnu før det nye år havde overskredet tærsklen.

Küngolt blev nu næsten som glemt af sine egne, så meget mere som Edsforbundet stadig genlød højere af krigslarm, og hine begivenheder nu begyndte at udvikle sig, som man kalder for Burgunderkrigen [Note 1)].

Da foråret meldte sig, og dagen ved Grandson [Note 2)] nærmede sig, drog også stæderne Seldwyla og Ruechenstein i forening med andre nabobyer i marken med deres faner, og det var en ren lettelse for forstmesteren, så vel som før Dietegen, at slippe ud af det forstyrrede hus og ånde den barske, ukrydrede krigsluft.

Med faste skridt rykkede de ud med deres fane, skønt mere tavse end de andre, og sluttede sig sammen med andre tililende skarer til Edsforbundets opbud, der nu ilede de allerede kæmpende til undsætning. Som en have af jern stod nu den lange firkant opstillet der, og i dens midte vajede landskabernes og byernes faner. Mand ved mand stod disse tusinder, og hver

af dem igen i frygtløs tillidsfuldhed en verden for sig selv, og alle til sammen dog kun en lille håndfuld menneskebørn.

Dér stod den letsindige og ødelanden ventende side om side med den gerrige eller den, som årene havde gjort karrig; den trættekære og den fredselskende holdt med lige tålmodighed deres kraft beredt; den, der var kommet med et tungt hjerte, stod ikke mere tavs end storpraleren og den snakkesalige. I tætsluttede rader stod naboer, der ellers levede i kiv og splid, men nid og misundelse holdt spyddet eller hellebarden lige så fast som højsind og huldsalighed, og den uretfærdige så vel som den retfærdige havde kun øjet rettet på den nærmeste pligt. Den, der havde taget afsked med sit liv og havde en rest af ubegrædt kraft at ofre, gjaldt hverken mere eller mindre end den blomstrende yngling, hvis øje rummede en moders håb og løfterne om en hel fremtid. Den vemodigt stemte fandt sig uden knurren i spasmagerens halvhøjt udtalte indfald og vittigheder, og denne på sin side hørte uden latter de små hemmelige forhandlinger mellem de spidsborgere, der havde fået plads ved hans side.

Ved siden af banneret fra Seldwyla vajede ruechensteinernes banner, så at rækkerne fra de to fjendtlige nabobyer stødte tæt sammen, og forstmesteren, der var fører for en del af sine medborgere, og havde plads på fløjen, var blevet nabo til rådstueskriveren fra Ruechenstein, der stod yderst i en af deres roder; men ingen af dem syntes at tænke på, hvad der var forefaldet. Dietegen gik med skytterne og nogle andre drenge uden for rækkerne og befandt sig allerede midt i en frygtelig tummel, da disse pludselig satte sig i bevægelse og rykkede frem i kampen for at slå en af de berømteste krigsfyrster og

hans skinnende og pragtfulde hærfølge på flugt som en fabelkonge.

I stridens vilde larm og trængsel var forstmesteren med nogle af sine folk af det burgundiske rytteri blevet skilt fra sit banner og huggede sig vej igennem rytterne; men kun for at finde sig indesluttet midt blandt de fjendtlige fodfolk; dér udarbejdede han sig nu troligt et lidet kammer som en flittig bjergmand; men netop som han var i færd med at forsyne det med en liden dør, kom gennem denne åbning en af Karl den Dristiges forsinkede og forvildede kanonkugler og knuste hans brede bryst, så at han på et kort øjeblik gik ind til den evige hvile, hvor intet mere besværede ham.

Da Dietegen sund og frisk kom tilbage fra kampen og fra jagten på de flygtende burgundere, og efter kort efterspørgsel fandt den faldne ven og fader, begravede han ham selv tillige med hans sværd mellem de armlignende rødder af en mægtig eg, der groede i nærheden af slagmarken ved udkanten af et dige.

Derpå vendte han hjem med hæren, og fik til belønning for udvist mod og dygtighed indtil videre forstmesterens hus overladt til bolig for at føre opsigt med skovene. Bed forstmesterens død var hans husstand opløst. Hans formue var i de sidste år svundet ind som følge af uorden og dårlig husholdning, og Küngolt ejede nu ingen trevl på denne jord undtagen sig selv og Dietegens omsorg, for så vidt han ellers kunne tage sig af hende, da han selv var en fattig knøs.

Hun sad ubevægelig ved sin kakkelovn med kinderne lænet mod de grove afbildninger på dens flader, som fremstillede det tabte paradis i fire eller fem optrin, der gentog sig hele

kakkelovnen rundt: Adams skabelse, Evas skabelse, Kundskabens Træ og Uddrivelsen af Paradisets have. Når hendes ansigt smertede af trykket, så trak hun det tilbage og vendte det mod de strenge fremstillinger, som hun atter og atter betragtede forfra, mens hendes tårer randt, når hun atter havde samlet kraft nok til det. Ja, når hun undertiden kom til det billede, der forestillede uddrivelsen af Haven, så følte hun endog en vis husvalelse; for ved pottemagerens eller kunstnerens forseelse havde Adam på denne plade i stedet for navle fået en lille, ophøjet rund knap midt på maven, som regelmæssigt vendte tilbage på hver uddrivelse.

Men når Küngolt var på vej til at le over denne naive fremstilling, så sammensnørede straks elendigheden hendes hjerte og strube, så at der ikke kom andet ud af det end en krampagtig anstrengelse og en legemlig smerte, der varede et øjeblik, til hendes øjne fyldtes med tårer og hendes ansigt fortrak sig, som når én skal nyse og ikke kan. Hun undgik derfor til sidst at se på dette billede.

Imidlertid var også slaget ved Murten Note 3) holdt og omtrent samtidig havde Küngolt udstået sin straffetid. Dietegen havde ordnet det sådan, at hun skulle være i forstmesterboligen for dér at tage hånd i hanke med Violande, som nu var blevet sørgmodig, skikkelig og ganske ordentlig; for hun havde i sin sildige forlovelse med forstmesteren og dennes død gjort nogle alvorlige erfaringer, og hun havde ladet sig påvirke af dem. Dietegen kom derimod ikke hjem, men tumlede sig omkring derude i felten, indtil krigen var forbi.

Men, så at heller ikke han uden fejl og dadel skulle gennemgå disse skæbnens omskiftelser, så havde krigerlivet i forening

med den stumme smerte, som plejefaderens tab havde voldt ham, affødt en vis vildhed hos ham. Han gik ind i den trop af forsorne knægte, der under navn af "den vilde bande" havde givet sig ud for på egen hånd at inddrive den brandskat, som i fredstraktaten var blevet pålagt byen Genf, men som hidtil var blevet tilbageholdt af denne. Af det bytte, han havde taget fra burgunderne, havde han ladet sig gøre en stadsdragt; når han drog ud bag ved den forsorne vildsvinefane var han iført en kjortel af blegrødt burgunderdamask; Edsforbundets kors på bryst og ryg var i sølvstof og broderet med perler. Ud over hatten bølgede et bredt buskads af vajende strudsfjer, som han havde taget fra de ridderhatte, han havde fundet strøet omkring i de erobrede lejre. Han bar sværd og dolk i et kostbart våbengehæng, og foruden sin bøsse bar han et langt spyd, som han dovent støttede sin granvoksne, bredskuldrede skikkelse til eller vuggede sig ved, når han truende stirrede frem under sin hat for at forskrække en fej skryder eller et flygtende pigebarn. Han holdt nok af at gribe en skrigende pige i hendes hårfletninger og stirre hende et øjeblik prøvende ind i øjnene for derpå igen at lade det forbløffede eller leende væsen løbe sin vej.

I denne dragt havde han, før han endnu sluttede sig til den vilde bande, et øjeblik vist sig hjemme på forstgården i Seldwyla, og han så da ud som en værdig repræsentant før den ældgamle, rene folkestamme, så dristig, sikker, stærk og dertil smidig var han i sine bevægelser.

Da Küngolt så ham således, og han i forbigående sendte hende et koldt, vildt smil, som man lægger sig det til i felten, vare hendes øjne ligesom blændede. Mens han nu lå i

Vælskland [Note 4)], var al hendes digten og tragten at grunde over den forbigangne tid og at leve sin tabte barndoms lykkelige dage om igen. Navnlig kredsede hendes tanker mangen gang om hin plet oppe i bjergskoven, hvor kvinderne fra Seldwyla én gang havde kysset og klappet Dietegen som et lille barn, der var frarevet døden, og smykket ham med blomster i hans forbryderskjorte, og, så tit hun kunne, ilede hun derop og så længselsfuld langt derud i sydvest, hvor man sagde, at de uovervindeliges truende skare havde lejret sig.

Men i den samme bjergegn, hvor Seldwylas territorium grænsede op til Ruechensteins, kredsede rådstueskriveren Schafürli omkring, da han stadig tørstede efter helbredelse for den skade, der var ham tilføjet, eller måske efter hævn; for, til trods for det formentlige hekseri, herskede der i Ruechenstein såvel åbent som dulgt had imod ham for drabet på byfogdens søn, og dette håbede han kunne forsones ved Küngolts død, da hun hidtil efter ruechensteinernes begreber ikke var vederfaredes nogen virkelig straf.

Og da nu den stakkels Küngolt en dag tankeløs havde sat sig på en grænsesten, således at hendes fødder berørte Ruechensteins grund, trådte Schafürli fulgt af en rådstuetjener pludselig frem fra træerne, tog hende til fange og førte hende bundet ned til deres stad, hvor der nu straks blev åbnet en ny retsforhandling i anledning af det ved hendes heksekunster foranledigede drab på byfogdens søn, som endnu ikke var rettelig sonet.

I Seldwyla fandtes der i disse forstyrrelsens tider næppe nogen mere, der ville have antaget sig hendes sag, selv om der havde været udsigt til et godt udfald. Det hed sig derfor snart,

at hun næppe ville komme derfra med livet. Nu var det den før så onde Violande, der grebet af anger og medlidenhed tog sig sammen og søgte den eneste hjælp, der kunne være at tænke på. Hun gav sig på vej og vandrede dag og nat mod vest for at finde den vilde bande og Dietegen. Rygtet om de vilde svendes færd førte hende også snart på det rette spor, og hun fandt den, hun søgte, ligegyldig henslængt på bænken i en kro, hvor han just var i færd med at spille terninger om penge med nogle af sine kammerater.

Hun meddelte ham den nye ulykke, der var tilstødt Küngolt, og han hørte imod forventning opmærksomt til; men, da hun havde sluttet sin beretning, sagde han: "Her kan jeg intet gøre! Det er en retssag, og da seldwylerne selv intet gøre i sagen, ville jeg ikke kunne finde ti svende, der ville følge mig for at befri pigebarnet!"

Men Violande, som fra sit tidligere uvæsens tid havde bevaret en grundig indsigt i mulige ægteskabsforhold, svarede: "Magt er heller ikke nødvendig. ruechensteinerne har fra Arilds tid haft den vedtægt, at en dødsdømt kvinde kan frelses af en hvilken som helst mand og overgives til ham, når han begærer hende til ægte og straks på stedet lader sig vie til hende!"

Dietegen satte et forbavset ansigt op og stirrede med store øjne på Violande, hvorved han ikke kunne undertrykke et hånligt soldatersmil.

"Det er altså eders mening, at jeg skulle gifte mig med en taske?" sagde han, mens han snoede sin lille, fremspirende knebelsbart og så højst vantro ud, endskønt han følte nogle besynderlige trækninger i sit ansigt.

"Sig ikke taske," sagde Violande, "det er hun ikke!"

Og pludselig brast hun i tårer, greb Dietegens hånd og fortsatte: "Hvad hun har fejlet, er min skyld, for jeg ville skille eder ad og fjerne eder begge fra hjemmet for at få faderen! Derfor har jeg forledt barnet til alle hendes dårskaber!"

"Hun skulle ikke have ladet sig forlede," sagde Dietegen, "hendes forældre var brave folk; men hun er vanslægtet!"

"Og jeg sværger dig til ved min salighed," udbrød Violande, "det er alt som brændt væk af ild, hvad der har skæmmet hende; hun er god og blid og elsker dig sådan, at hun for længst ville have gjort en ulykke på sig selv, hvis hun ikke havde ment, hun havde et sidste tilhold hos dig. Og tænk så for resten på, hvad du skylder hende! Ville du nu stå der i din kraft og din skønhed, hvis hun ikke havde taget sig af dig, den gang du lå i bødlens kiste. Og tænk også på Küngolts moder og hendes brave fader, der har opdraget dig som deres eget barn. Og er da du den eneste dommer over et svagt barns fejl? Har du selv aldrig begået nogen uret? Har du ikke slået noget menneske ihjel i dine krige, hvis død ikke var så aldeles nødvendig? Har du aldrig brændt fattiges og vægeløses hytter? Og, selv om du ikke har gjort noget af dette, har du så altid øvet barmhjertighed, hvor du kunne?"

Dietegen blev rød og sagde: "Jeg vil ikke have noget til givende og ikke blive nogen noget skyldig! Når det forholder sig således, som I siger, med ruechensteinernes vedtægt, så vil jeg begive mig derhen og antage mig det stakkels barn. Får så Gud at hjælpe mig og hende, om hun igen skulle komme på nogen vild vej!"

Og dermed gav han den fuldstændig udmattede kvinde, der ikke ville have kunnet følge ham, nogle penge til at pleje sig før

og styrke sig til hjemrejsen. Han selv greb straks sine våben og gav sig på vej tværs gennem landet og rastede ikke, før han fik den mørke stad, Ruechenstein, i sigte.

Dér havde de ikke gjort lang proces, men havde efter få dages forløb dømt Küngolt, der sad indespærret i et gammelt tårn, til at lide døden, og af hensyn til hendes uplettede fader, der var faldet for fædrelandet, havde man vist hende den særlige begunstigelse at dømme hende til døden ved halshugning i stedet for ved ild eller hjul eller en af deres andre almindelige metoder.

Hun blev da nu ført ud af stadens port ad retterstedet til, barbenet og uden noget andet klædningsstykke på end forbryderskjorten, nakken og ryggen var skjult af det tunge, flagrende hår. Skridt for skridt skred hun hen ad dødens sti, midt iblandt sine bødler, stundom snublende, men med rolig fatning, da hun havde hengivet sig i sin skæbne og forsaget alle videre drømme om liv og lykke. "Således kan det gå én!" tænkte hun med et næsten umærkeligt smil, og først, da hendes tanker med ét vendte tilbage til Dietegen, randt varme tårer ned over hendes kinder; for det kom hende i tanke, at han havde hende at takke for sit blomstrende liv, og hun fandt trøst i denne erindring, så uselvisk og godt var hendes hjerte blevet.

Allerede sad hun på stolen og var næsten glad over blot at få hvile fra den møjsommelige vandring. Hun så for sidste gang ud over landet og ud mod den blånende synskreds. Da bandt bødlen hendes øjne til og gjorde sine forberedelser til at afklippe hendes rige hår, for så vidt det nåede uden for bindet, da Dietegen kom til syne i nogen afstand og svingede sin hat og sin lanse, mens han råbte af sine lungers fulde kraft. Men på

samme tid rev han for at standse det stedfindende optrin bøssen fra sin skulder og sendte en kugle hen over hovedet på bødlen. Overraskede og forfærdede holdt dommerne inde, og alle greb til våben, da den kæmpemæssige yngling kom anstigende i lange spring og sprang op på stilladset, så at det nær var styrtet sammen under hans legemes vægt. Han greb nu den siddende Küngolt ved skulderen, efterdi hendes hænder var bundet på ryggen, og gispede en stund efter vejret, før han kunne komme til orde. Men, da ruechensteinerne så, at han var alene, og at intet videre overfald var at befrygte, ventede de roligt på, hvad der ville komme ud af det, og da han endelig havde forklaret dem sin begæring, trådte de sammen for at overveje sagen.

Såvel ruechensteinernes skik, strengelig at hævde alle gældende retsbestemmelser, som den anseelse, Dietegen nød i disse krigeriske tider, og som også selve hans drabelige fremtræden var vel skikket til at forøge, bevirkede, at sagen uden vanskelighed blev ordnet, da først ærgrelsen over den ubetimelige afbrydelse var forvundet. Selv rådstueskriveren, der ikke havde undladt personligt at besørge sine funktioner ved denne lejlighed for at få vished om heksens undergang, gemte sig så godt han kunne, for at ikke den vilde krigsmand, hvis hånd han frygtede til trods for sit mod, skulle blive opmærksom på ham.

Den samme præst, der nylig havde holdt bøn med den dødsdømte, måtte nu på stående fod og på selve skafottet besørge vielsen. Küngolt blev løst og måtte rejse sig op på sine vaklende fødder, mens man spurgte hende, om hun ville følge

denne mand, der begærede hende til ægte som hans rette ægtehustru og give ham sin hånd derpå.

Hun så ham tavs op i ansigtet, og dette var det første af verden, hun så, efter at bindet var taget fra hendes øjne, og hun så ud som om hun befandt sig midt i en drøm; men for ikke at gå glip af noget, selv om så var, nikkede hun, da hun ikke kunne tale, med stor åndsnærværelse, dog lige som mekanisk, en tre eller fire gange og straks derpå et par gange til, så at selv de mørke rådsherrer blev rørte over det og støttede den skælvende pige, mens hun efter alle lovens formler blev viet til manden.

Først nu blev hun ham overleveret med liv og sjæl, som hun stod og gik, uden alt efterkrav på gods eller skadeserstatning af nogen art, imod at han skulle erlægge gebyret for vielsesattesten til præsten og udrede betalingen for ti mål vin som bryllupsskænk til skarpretteren og dennes medhjælpere samt forsyne den førstnævnte med stof til en ny vams.

Da Dietegen havde betalt alt dette, tog han sin kone ved hånden og forlod retterstedet med hende.

Men, da han måtte tage hende, som hun gik og stod, barbenet og uden noget som helst på undtagen forbryderskjorten, og da det endnu var tidligt på året, og luften var kølig, så befandt hun sig ikke vel og kunne ikke holde trit med sin mand. Han løftede hende derfor op på sin arm, skød sin hat tilbage over skuldrene, hun slyngede straks sine arme om hans hals, lagde sit hoved oven på hans og sov ind, da han havde gået nogle skridt med hende, som han tilbagelagde med spyddet i den anden hånd. Så vandrede han ufortrødent videre hen ad ensomme højder og følte, hvordan hun græd sagte i søvne, og hvordan hendes åndedræt under gråden blev friere og

lettere; og, da hendes tårer vædede hans pande, da blev han til mode, som om han selv blev døbt med en salig lykke, og den grove, simple svend følte sine egne tårer trille varmt ned over sine kinder. *Hans* var det liv, han bar, og han følte det, som om han bar Guds rige verden på sin arm.

Da de nåede til det sted, hvor han selv som barn havde siddet blandt kvinderne i sin korte forbryderskjorte, og hvor Küngolt for kort tid siden var blevet fanget, skinnede martssolen så varm og klar, at den syntes at opfordre til en lille hvile. Dietegen satte sig på grænsestenen og anbragte lempeligt den rige fragt på sine knæ; det første blik, hun sendte ham, da hun vågnede, og de første, fattige ord, som hun nu endelig fremstammede, forvissede ham om, at det ikke blot var en pligt, han havde opfyldt, men at han også var indgået på en ny, den nemlig at blive så god og brav, at han altid kunne være den lykke værd, som nu besjælede ham.

Jorden omkring grænsestenen var allerede oversået med tusindfryd og andre tidlige blomster, himlen vidt omkring var blå, og ingen lyd gennembrød eftermiddagsstilheden undtagen bogfinkernes sang i skovene.

De talte nu ikke videre sammen; men åndede i fællesskab den milde, blå luft; og da vejen nu kun førte over blød mosgrund gennem bøgeskoven ned til forsthuset, så gik de nu ved siden af hinanden.

Pludselig greb Küngolt op efter sit gyldne hår; for først nu faldt det hende ind, at det vist var afskåret, og da hun fandt, at hun havde det i behold, sådan som det altid havde været, standsede hun og sagde til Dietegen, idet hun så ham

troskyldigt ind i øjnene: "Kan jeg ikke få en lille brudekrans endnu?"

Han så sig om og fik øje på en glinsende grøn kristtornbusk. Med et rask snit skar han en kraftig gren af busken, lavede en krans af den og satte den varsomt på hendes hoved med ordene: "Det er en fattig brudekrans, men væbnet, som vor ære til enhver tid skal være det! Den, der vil krænke den med ord eller dåd, skal få straffen at føle!"

Derpå kyssede han hende et par gange fast under hendes krans, og hun gik glad videre med ham.

Forsthuset stod tomt og forladt, da de nåede det. Folkene var på grund af den formentlige henrettelse dels af sorg, dels af utro letsind løbet fra hinanden, og ingen vendte mere tilbage denne dag. Men så meget muntrere og hyggeligere syntes det den unge kone, der nu levede op for hvert øjeblik. Hun fo'r omkring fra skab til skab, fra værelse til værelse, og snart viste hun sig i sin moders kostelige brudedragt, som hun havde fortalt sin nuværende mand om hin nat, da de lå sammen i den samme lille barneseng. Derpå dækkede hun bordet med festligt dækketøj og bar frem, hvad hun havde kunnet finde eller tilberede af mad og drikke.

Og nu sad de ved siden af hinanden i dyb stilhed og ensomhed, hun med sin krans, hvorimod han havde befriet sig for sine våben, og, da de havde nydt et tarveligt måltid, gik de til ro. "Ja, sådan kan det gå!" sagde Küngolt for anden gang og med lettere hjerte, da hun glad og fornøjet lå ved sin mands side; for der var endnu en rest af skælmen hos hende.

Dietegen blev ved sit krigsvæsen en anset mand, ikke bedre end andre i sin tid, meget mere underkastet de samme fejl. Han

blev en feltherre, der tog parti for eller imod de fremmede herrer, der hvervede lejetropper, vandt sig guld og bytte og således tumlede sig fra krig til krig som de første i landet, så at han steg til ære og værdighed og øvede en mægtig indflydelse. Men med sin hustru levede han i uafbrudt samdrægtighed og ære og grundede med hende en talrig slægt, der endnu blomstrer i flere landskaber, som de krigerske tiders omskiftelser har forslået forfædrene til.

Violande derimod var kort tid efter Dietegens og Küngolts bryllup, der havde tjent hende til virkelig trøst, gået i et rigtigt kloster og blevet rigtig nonne, som nu og da sendte Küngolts børn allehånde bagværk og slikkeri. Også indvilligede hun i, når hr. Dietegen af og til på sin berømmelses højde holdt stort gæstebud og sad ved bordet med langt skæg og gylden ridderkæde, at være til stede som gejstlig dame med et guldkors på sit bryst og føre en intrigant og artig konversation med de krigerske herrer.

Hvordan Küngolt så ud i begyndelsen af det sekstende århundrede, kan man endnu se af et maleri af en god maler, som hænger i et bekendt galleri, og som i følge indskriften er hendes billede. Det er en skøn, slank patricierinde, hvis ansigtstræk vidner om en dyb alvor, gennemskinnet af et mildt, kløgtigt lune.

Også hun døde endnu i sine gode år af en forkølelse ligesom hendes moder, forstmesterens kone. Da nemlig hendes mand til sidst på et af de mailandske felttog satte livet til og blev begravet på kirkegården ved en lille lombardisk kirke, ilede hun derned i den hensigt at rejse ham et gravminde, men i virkeligheden for uset at tilbringe en lang, regnfuld nat på hans

grav, så at en feber i løbet af to dage rev hende bort og hun fik sit hvilested ved Dietegens side.

Om "Dietegen"

Forfatter: Gottfried Keller (1819-1890).
Org.udgave: *Dietegen*. I *Gottfried Keller: Die Leute von Seldwyla 2. Teil*, C. J. Göschen'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1874.
Denne udgave baseret på: *Folkene i Seldwyla. Fortællinger af Gottfried Keller. Anden Del.* Oversættelsen ved Alfred Ipsen. Andr. Schous Forlag. København 1884.
Oversætter: Alfred Ipsen (1862-1922).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter træsnit af Ernst Würtenberger (1868-1934): *Dietegen bewacht Küngolt* (1919).

ISBN 978-87-7628-223-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-474-0 (Ølstykke 2016).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Burgunderkrigen: Krig mellem det gamle schweiziske edsforbund og hertugdømmet Burgund under Karl den Dristige 1474-1477. *Red. anm.*

Note 2:

Dagen ved Grandson: Slaget ved Grandson stod den 2. marts 1476. *Red. anm.*

Note 3:

Slaget ved Murten: 22. juni 1476. *Red. anm.*

Note 4:

Vælskland: Ĩtalien. *Red. anm.*